POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINA

Študijska knjižnjica
Ravne
Guštanj

Posamezni izvod 1 šiling, mesečna naročnina 4 šilinge.

SLOVENSKI vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Letnik IX. Celovec, petek, 19. februar 1954 Štev. 7 (617)

V Berlinu se razhajajo

Konferenca zunanjih ministrov štirih velesil v Berlinu je šla včeraj ob 18. uri h kraju. Ves zadnji teden od minulega petka naprej se je vse svetovno, zlasti pa avstrijsko zanimanje vrtelo okoli dela konference glede na vprašanje avstrijske državne pogodbe. Ostale točke dnevnega reda, čeprav so jih zunanji ministri na javnih in tajnih sejah prav tako ponovno obravnavali, zdaleka niso bile deležne take pozornosti.

Prvi nekoliko dober znak za Avstrijo, da se namreč avstrijska delegacija pod vodstvom zunanjega ministra Figla ni zaman podala v Berlin, marveč da je smela prisostvovati razen tajnim vsem sejam zunanjih ministrov, ki so bile posvečene avstrijskemu vprašanju, se je že po prvi seji v petek minulega tedna spreobrnil v dokajšnje razočaranje.

Po izjavi avstrijskega zunanjega ministra, v kateri je rotil predstavnike velesil, naj končno Avstriji dajo njeno suverenost in svobodo s podpisom državne pogodbe in po kratkem govoru britanskega zunanjega ministra, je sovjetski zunanji minister Molotov, katerega stališče je ves svet že nestrpno pričakoval, namesto da bi pokazal polnih devet let po končani vojni končno le sovjetsko »velikodušnost«, prišel s spet novimi, po večini za Avstrijo nesprejemljivimi predlogi.

Ker so zapadne sile in Avstrija že pristali na najrazličnejše sovjetske želje glede državne pogodbe in ker za podpis državne pogodbe praktično ni bilo več nobenih pomembnih ovir, Sovjetska zveza pač ni mogla drugače, kot da stavi nove predloge in pogoje, da ji pogodbe ne bi bilo treba podpisati: Avstriji naj bi se še dodatno prepovedalo vključiti se v katero koli vojaško zvezo, ki je naperjena proti kaki državi, ki je sodelovala v vojni proti Nemčiji. Državna pogodba pa naj bi se podpisala pod pogojem, da ostanejo zavezniške zasedbene čete v deželi do sklenitve mirovne pogodbe z Nemčijo, le zavezniški svet na Dunaju naj bi se razpustil in samo iz Dunaja naj bi se umaknile vse zasedbene čete. Končno pa naj bi o tozadevnih podrobnostih spet začeli razpravljati namestniki zunanjih ministrov.

Samo po sebi umevno je avstrijska delegacija morala odkloniti take predloge, kajti z nadaljevanjem zasedbe se svoboda in suverenost države ne dasta vskladiti.

V teku nadaljnjih sej, na katerih je bilo predmet obravnavanja avstrijsko vprašanje, so predstavniki zapadnih sil in Avstrije dajali nadaljnje koncesije, zlasti s tem, da so pristali na sovjetsko formulacijo še odprtih točk državne pogodbe. Molotov pa je ostal nepopustljiv in je naprej jezdil svoje nove predloge. Predlog ameriškega zunanjega ministra Dullesa, dan v zvezi s koncesijami, naj bi državno pogodbo podpisali v četrtek pred zaključkom konference, potemtakem ni mogel biti mnogo več kot udarec v vodo.

Vsa prizadevanja in celo prošnje zunanjega ministra Figla, naj bi Molotov opustil svoje nove, nesprejemljive predloge, so privedli komaj do sklepa zunanjih ministrov, da bodo o avstrijskem vprašanju govorili še enkrat na zadnji seji konference v četrtek. (Uspeh tega zadnjega razgovora o Avstriji nam do zaključka redakcije za to številko še ni bil znan).

Kakor povsem izgleda, konferenca ni prinesla splošno pričakovanega rezultata niti v avstrijskem, niti v drugih vprašanjih. Povprečni Evropejec se torej lahko upravičeno sprašuje, zakaj so take konference sploh še potrebne, ko so uspehi praktično na ničli.

Avstrijsko-jugoslovanska komisija bo razpravljala o režimu na Dravi

Po poročilu Jugopresa se bo še ta mesec sestala jugoslovansko-avstrijska komisija, ki naj reši še zadnja odprta vprašanja glede vodnega režima na Dravi, ki izvirajo iz izkoriščanja te reke v elektro-energetske svrhe. Točen datum in kraj sestanka še ni določen, vsekakor pa bo ta sestanek v Avstriji. To bo že četrti avstrijsko-jugoslovanski sestanek o režimu na Dravi. Prvi sestanek je bil na Bledu, drugi v Vrbi na Koroškem, tretji pa v Opatiji. Ko bodo končana ta pogajanja, bo sestavljena jugoslovansko-avstrijska dravska komisija, katere statut je bil že sprejet.

Seul. — Predsednik južne Koreje Sing Man Ri je imel pred kratkim sestanek s poveljnikom čet Združenih narodov na Koreji generalom Hullom. Na tem sestanku je Sing Man Ri ponudil eno južnokorejsko divizijo, ki bi jo poslal v Indokino, kjer naj bi se s Francozi borila proti domačinom. Kaj o tem predlogu misli Francija, ni znano, ker predstavnik južnokorejske vlade ni hotel povedati, ali so Francijo o ponudbi sploh obvestili.

Jugoslavija želi rešitev avstrijskega vprašanja

Beograjska „Borba" o obisku Ivekoviča pri Figlu

Minuli petek, tik pred začetkom razprave o avstrijskem vprašanju je jugoslovanski opazovalec na berlinski konferenci, veleposlanik dr. Mladen Ivekovič, obiskal vodjo avstrijske delegacije, zunanjega ministra dr. ing. Figla.

V razgovoru je veleposlanik Ivekovič sporočil vodji avstrijske delegacije iskrene želje narodov in vlade Jugoslavije, da bi bilo avstrijsko vprašanje uspešno rešeno.

Veleposlanik Ivekovič je po obisku izjavil, da je Jugoslavija nad vse zainteresirana na sklenitvi avstrijske državne pogodbe in da je to svoje zanimanje poudarila tudi s tem, da je poslala svojega opazovalca na konferenco. Jugoslovansko zanimanje za sklenitev državne pogodbe je v duhu splošne politike poglabljanja prijateljskih stikov med Avstrijo in Jugoslavijo.

*

O razgovoru jugoslovanskega veleposlanika Ivekoviča z avstrijskim zunanjim ministrom Figlom so nekateri listi objavili izmišljene vesti in jih zlasti na Koroškem razširili deloma z očitnim namenom, da bi škodovali ugledu socialistične Jugoslavije in omajali pri našem ljudstvu zaupanje v načelnost njene politike. V naslednjem ponatiskujemo komentar, ki ga je v tej zvezi objavil Slovenski poročevalec pod naslovom:

ŠKODLJIVA POT

Ali se Jugoslavija odreka koroških Slovencev?

Čeprav je po našem trdnem prepričanju to vprašanje povsem odvečno in tudi nesmiselno, je pod silo raznih samovoljnih tolmačenj potrebno nanj ponovno odgovoriti. In nanj bo treba še toliko časa odgovarjati, dokler bodo slovenski manjšini na Koroškem jemali pouk materinskega jezika v dvojezičnih šolah, dokler bodo šovinisti razstreljevali spomenike, fizično »obračunavali« s posameznimi koroškimi Slovenci, klevetali nje in njihov osvobodilni boj ... na kratko povedano, dokler bodo koroški Slovenci primorani boriti se za svoje osnovne demokratične in nacionalne pravice. Vse dotlej je gornje vprašanje odvečno, vse dotlej se slovenski narod in jugoslovanski narodi sploh, ne morejo odreči skrbi za življenjske pogoje, za gospodarski, kulturni in politični razvoj narodne manjšine, ki je živi del slovenskega in vseh jugoslovanskih narodov.

Tej skrbi se bomo odpovedali šele takrat, ko bo slovenski življ na Koroškem res enak med enakimi. In takrat, ko bosta slovenski in avstrijski človek na Koroškem živela res v medsebojnih socialističnih odnosih, bo gornje vprašanje tudi samo po sebi zginilo. Saj se takrat ne bo več pojavljalo ne vprašanje narodnosti, ne meja in ne jezika, saj bo takrat dom to in onstran Karavank povsem enak.

In prav zato je povsem neumestno, če so nekateri avstrijski listi ob Ivekovičevem obisku pri ing. Figlu zapisali, da se je Jugoslavija svečano, uradno »odrekla svojih teritorialnih zahtev do dela Koroške«. Po našem mnenju bi bilo logično in tudi razveseljivo, če bi se ob iskreni jugoslovanski podpori avstrijskim težnjam po svobodi in neodvisnosti, avstrijski demokratični, predvsem pa socialistični tisk zavzel za nadaljnje poglabljanje odnosov med obema državama, prav s tem v zvezi pa tudi za večje razumevanje utemeljenih teženj koroških Slovencev. Kajti le tako zavzemanje bi končno pripeljalo do ustrezajočih, že omenjenih medsebojnih odnosov, le po tej poti bi sčasoma moglo priti do tega, da bi gornje vprašanje res moglo odpasti. Vsaka druga pot pa je škodljiva, posebno pa še tista, po kateri z napačnim tolmačenjem hote ali nehote vnašajo dezorientacijo ter vzpodbujajo že tako preveč sproščene šovinistične strasti.

Važno za občinske volitve!

V nedeljo, dne 21. t. m., je zadnji dan za vlaganje kandidatnih list pri pristojni občinski volilni oblasti. Volilni predlog mora vsebovati ime stranke oziroma volilne skupine, kandidatno listo z imeni, priimki, poklicem, rojstnim letom in naslovom kandidatov ter naslov pooblaščenega zastopnika volilne skupine. Volilni predlog mora biti podpisan od najmanj 25 volilnih upravičencev.

Vsaka volilna skupina ki se bo udeležila volitev, lahko pošlje v vsak volilni lokal po dve volilni priči. Pooblaščeni zastopnik volilne skupine (stranke) mora priče pismeno sporočiti občinskemu volilnemu vodji najkasneje 10. dan pred dnevom volitev, to je najpozneje do 4. marca. Volilne priče morajo imeti volilno pravico v dotični občini. Čeprav so volilne priče samo zaupniki volilne skupine in nimajo neposrednega vpliva na potek volitev, je njihova navzočnost pri volitvah koristna in potrebna. Zato jih pravočasno imenujte!

Sport ne pozna meja, ne razlike med narodi

Otvoritve nove skakalnice v Zahomcu so se udeležili tekmovalci iz Jugoslavije, Italije in raznih krajev Koroške ter doprinesli k lepemu uspehu prireditve

Zadnjo nedeljo, dne 14. februarja je bila ob mednarodni udeležbi otvorjena novozgrajena skakalnica v Zahomcu.

S tem pomembnim dogodkom je tudi spodnja Zilja stopila v športno življenje. Že dolgo so čakali naši ljudje na prvo tovrstno tekmovanje v našem kraju. Končno se je ta želja le uresničila, ko je Športno društvo Zahomc povabilo tekmovalce iz Italije, Jugoslavije in Koroške na otvoritev skakalnice.

Lepo število tekmovalcev se je prijavilo za tekmovanje ter prispelo večinoma že v soboto v našo malo vasico. Toplo vreme zadnjih dni nam je skoraj vzelo pogum, da bo prireditev uspela. Po meglenem nedeljskem jutru se je le vzdignila megla in razjasnila obraze tekmovalcem in prirediteljem.

Zastave treh narodov-sosedov so zavihrale in vabile ljudstvo na našo prvo prireditev. Pod zvoki koračnic so prihajale dolge vrste ljudi k skakalnici, ki je bila lepo pripravljena. Slabe poti niso zadržale naših ljudi, mladine in odraslih. Nestrpno so pričakovali gledalci začetek prireditve. Ko je bilo vse pripravljeno je pozdravil dr. Mirt Zwitter posebno tekmovalce-goste iz Italije in Jugoslavije, tekmovalce iz Koroške ter številno občinstvo. Nato je otvoril član Športnega društva Zahomc Petrov Franci novo skakalnico. Pretrgal je rdeči trak, ki je bil razpet čez skakalnico ter tako simbolično odprl naši mladini pot v lepi smučarski šport.

Kljub slabemu vremenu je dobro pripravljena skakalnica dovolila tri skoke, poskusni ter dva skoka v konkurenci. Jugoslavija je dala štiri tekmovalce, ki so že pri treningu pokazali, da bodo močno posegli v konkurenco. Iz Italije je bilo prijavljenih pet tekmovalcev, prišla pa sta le dva, ostalim se je med potjo pokvaril avto ter so tako zamudili tekmovanje. Tudi koroška društva so bila dobro zastopana, ne samo sosedna, ampak celo iz Celovca, Vrbe, Št. Ilja, Bistrice na Dravi itd.

Jasno je, da niso manjkali fantje iz Bilčovsa in tudi Št. Janž je poslal zastopnika. 31 tekmovalcev kljub prireditvam v Šmohorju, Beljaku in drugod je število, ki kaže veliko zanimanje za našo prireditev. Razveseljivo je, da je Športno društvo Zahomc postavilo številčno najmočnejše moštvo z osmimi tekmovalci. Kot prvi tekmovalec v konkurenci se je pognal čez most Lojze Gorjanc iz Jugoslavije, ki je pristal po krasnem letu na 30 metrov ter žel viharen aplavz.

Tako so se vrstili tekmovalci eden za drugim ter želi odobravanje hvaležnega občinstva.

V drugem konkurenčnem skoku je po krasnem letu Lojze Gorjanc podaljšal skok za pol metra ter postavil z 30 in pol metra rekord skakalnice. S tem je bil zmagovalec že skoraj siguren in občinstvo je vzkipelo od navdušenja. Tudi naši skakalci, ki so želi že mnogo uspehov na prireditvah v Pliberku, Šmohorju in Črni v Jugoslaviji, so dobro odrezali.

Nekateri tekmovalci so imeli smolo z mazanjem smučk, kajti boljše daljave je dosegel samo tisti, ki je tudi dobro in prav mazal.

Tekmovanje se je zaključilo samo z enim padcem, ki pa prav tako ni bil hud.

To je dalo naši novi skakalnici ponovno najboljše spričevalo. Isto so potrdili skakalci sami ter vsi sodniki.

Ob 17. uri so se zbrali tekmovalci ter številno občinstvo v gostilni pri Hrepcu k razdelitvi nagrad ter podelitvi pokala „Zilje". Predsednik Športnega društva Zahomc, Janko Wiegele, je pozdravil predvsem prezidenta Koroške in vzhodnotirolske smučarske zveze g. Bildsteina, tekmovalce in zbrano občinstvo ter se zahvalil vsem, ki so pripomogli k dograditvi skakalnice in sijajno uspeli otvoritvi. Nato je pozdravil zbrane tekmovalce in občinstvo prezident Koroške in vzhodnotirolske smučarske zveze g. Albert Bildstein. Pohvalil je požrtvovalnost mladine Zahomca pri gradnji skakalnice ter njen trud za dobro uspelo prireditev. „Šport ne pozna meja, ne razlike narodnosti in političnega prepričanja,

(Dalje na 8. strani)

Predragi krediti za investicije v gospodarstvu

Na nedavnem socialističnem zborovanju na Dunaju je poslanec dr. Migsch navajal, da je industrijska produkcija v Avstriji v preteklih letih močno napredovala. V primeri z letom 1937 je proizvodnja do leta 1951 napredovala za 68,5 odstotka. Od tega časa naprej pa ni zaznamovati naraščanja proizvodnje. V primeri z letom 1937 proizvajajo v Avstriji za 110,6 odstotka več produkcijskih sredstev (stroji, objekti, hiše in podobne trajne dobrine), toda samo za 27,2 odstotka več dobrin za potrošnjo. To pomeni, da so v Avstriji razširili »temeljno industrijo in razvili temeljne naprave za električno silo. Na tej bazi daleč zaostaja izgradnja industrije za potrošne dobrine.

Nastane vprašanje, zakaj v Avstriji ni mogoče nadalje vzdržati produkcijski prirastek let 1948 do 1951. Vzrok tega zastanka je pripisati dragim kreditom. Do zdaj je bilo mogoče izgraditi gospodarstvo s krediti iz ameriške pomoči, ki so bili zelo poceni. Pritok teh kreditov je prenehal in so industrijska in obrtna podjetja pri financiranju investicij navezana na kredite avstrijskih bank. Kdor pa se mora v Avstriji posluževati bančnih kreditov, je občutno obremenjen. Do pred kratkim so znašale bančne obresti s stranskimi stroški 11 do 14 odstotkov, Pri tako visokih kreditnah stroških je nemogoče ustanavljati nove obrate za proizvodnjo in že obstoječe razširiti.

Stroški za kredite v veliki meri vplivajo na stroške proizvodnje. V normalnih časih ne more industrijsko ali obrtno podjetje prigospodariti tako visoke dobičke, da bi moglo plačevati 11 do 14 odstotkov kreditnih stroškov.

Avstrijska Narodna banka je znižala obrestno mero od 6 na 4 odstotke. Odgovarjajoče temu bi morale tudi banke znižati obresti za 4 odstotke. Dejansko pa banke še vedno zahtevajo 9 do 12 odstotkov kreditnih obresti in postranskih stroškov. Banke utemeljujejo visoke kreditne stroške z navedbo, da leži v njihovih blagajnah dve milijardi šilingov, ki ne donašajo nobenih dobičkov. Ne glede na to, da je pri naši kapitalni revščini neodgovorno, da hranijo toliko denarja skoraj poldrugo leto neizkoriščenega v blagajnah, banke s svojo trditvijo še niso dokazale upravičenosti zaračunavanja visokih obresti in drugih stroškov v zvezi s krediti, ker še do zdaj niso razglasile svojih bilanc, iz katerih bi se bilo mogoče preveriti o računu stroškov. Doseženi dobički pa morajo biti vsekakor visoki, če upoštevamo različne gradbene načrte posameznih bank.

Ob zaključku je poslanec dejal, da morajo biti banke v službi gospodarstva. Nova trajna delovna mesta bo mogoče ustvariti le, če se bo industrija in obrt nadalje širila in izpopolnjevala. —

Po naših krajih imamo svoje male banke za kmete in obrtnike, to so naše hranilnice in posojilnice. Smoter naših vaških kreditnih ustanov je preskrbeti svojim članom v potrebi za zboljšanje gospodarstva in investicije čim bolj poceni kredite. Te naše vaške banke na zadružni podlagi morajo vse bolj prodreti v zavest ljudstva. Ves domači denarni promet naj gre skozi domače hranilnice in posojilnice. Razgledani in uvidevni naši kmetje morajo biti neutrudni poborniki tudi našega kreditnega zadružništva. Kreditno in blagovno zadružništvo je med seboj tesno povezano. Noben kmet in obrtnik naj ne hrani denarja, kadar ga ima, doma, kjer je izpostavljen nevarnosti tatvine, požara in včasih tudi nepotrebnim ter nekoristnim izdatkom. Denar v domače zavode, četudi za kratko časa. Zadruga mora poslovati prožno, da vloge vsak čas lahko tudi vrne, v potrebi pa pomaga s čim cenejšim posojilom. Z aktivno udeležbo pri naših kreditnih zadrugah pomaga vsak sebi in drugim, vsi skupaj pa lahko na podlagi močnega zadružništva ostanejo na krepkih nogah gospodarji na svoji zemlji.

V Beneški Sloveniji preganjajo slovenščino iz cerkve

Nevzdržne gospodarske razmere, v katerih so prisiljeni živeti beneški Slovenci pod Italijo, niso edina nadloga, ki tlači ta del slovenskega naroda. Izpostavljeni so tudi hudemu kulturnemu zatiranju. Italijanske oblasti se na vse načine prizadevajo, da bi zatrle slovensko govorico domačinov. Sedaj so jo začele preganjati tudi iz cerkve kot edinega javnega prostora, kjer so beneški Slovenci še smeli uporabljati svoj slovenski materinski jezik.

V zadnjem času so širili italijanski šovinisti letake, v katerih zahtevajo odpravo slovenskega jezika pri verskih obredih. To zahtevo so utemeljevali s tem, da »so v vseh cerkvah od leta 1933 do 1944 uporabljali italijanščino«.

Gonjo proti slovenščini v cerkvah so sprožili že lanskega novembra, ko so sklicali župane iz Beneške Slovenije na prefekturo v Videm in zahtevali od njih, naj prisilijo slovenske duhovnike, da bodo prenehali s »protiitalijanskim delom«, se pravi s slovenskimi pridigami in cerkvenimi obredi v slovenskem jeziku. V tem smislu so izdali odlok in ga poslali duhovnikom po Slovenski Benečiji. Take odloke so dobili župniki v Srednjem, Topolovem, Gorenjem, Št. Lenardu, Tribilju in drugod. Nekateri slovenski duhovniki so sicer pri maši prebrali uradni odlok, toda s pripombo, da je obžalovanja vredno vmešavanje občine v cerkvene zadeve.

Nekateri slovenski duhovniki so se zaradi preganjanja slovenskega jezika pritožili pri videmski nadškofiji. Od tam pa so jim očitajoče odgovorili, da so cerkvene oblasti leta 1918 odpravile furlanščino iz cerkve, pa se temu ni nihče upiral, zato bi bilo po njihovem najbolje, da beneški Slovenci ne protestirajo zaradi tega. Tako so tudi višje cerkvene oblasti potrdile ta raznarodovalni ukrep proti beneškim Slovencem.

Založniška dejavnost italijanske manjšine na Reki

Italijanska nacionalna manjšina na Reki je dobila pred letom dni svojo založbo »Edit«, ki je v tem kratkem času zelo razvila svojo dejavnost. **Izdala je že vrsto učnih knjig za italijanske ljudske in srednje šole, ki jih imajo Italijani na Reki.** Poleg učbenikov pa izdaja ta založba tudi leposlovne knjige. Od pisateljev in pesnikov italijanske narodne manjšine je izšla zbirka pesmi Osvalda Ramousa, knjiga Erosa Sekvija »Bilo nas je mnogo« in druge. Založba tiska tudi »Spomine istrskega borca«, ki jih je napisal podpredsednik italijanske zveze Andrija Benusi in so bili prevedeni v hrvaščino. Založba je izdala italijanski prevod Dedijerovega življenjepisa maršala Tita in Ćosićevega romana »Daleč je sonce«, za tisk pa pripravlja med drugim Cankarjevega »Martina Kačurja« in antologijo jugoslovanske proze in poezije. V založbi Edit izhajajo tudi mnogi politični in poljudno-znanstveni spisi za italijansko narodno manjšino na Reki.

Kakor vse manjšinske ustanove v Jugoslaviji, je tudi založniška dejavnost italijanske manjšine deležna širokogrudne pomoči s strani ljudske oblasti.

Kdaj bomo mogli tudi Slovenci na Koroškem ugotoviti kaj podobnega?

„Čikarji" v Italiji

Beda, ki vlada zlasti v srednji in južni Italiji, sili ljudi k iskanju najrazličnejših sredstev in načinov za preživljanje. Kajpak je povsod razširjena »črna borza« in to zlasti s cigaretami, ki oškodujejo državo letno za nekaj milijard lir. Vendar se slednja ni razširila samo na vtihotapljanje cigaret temveč tudi na nabiranje »čikov« (cigaretnih ogorkov); t. j. na delo, s katerim se ukvarjajo sto tisoči, predvsem brezposelni, ki nimajo nobenega drugega zaslužka in ki pobirajo po cestah ogorke.

Za predelavo ogorkov v »nove« cigarete imajo na razpolago kar lepo število tajnih delavnic. V teh delavnicah primešajo med »čike« ameriški ali kak drug tobak. Tako se te »nove« cigarete, ki jih prodajajo na vogalih ulic, kaj težko razlikujejo od normalnih. Cena je zelo različna in je odvisna od vrste cigaret. Za pol kg tobaka iz ogorkov je potrebno 1600 »čikov«, za katere »strokovnjaki« trdijo, da se jih da nabrati v enem dnevu. Te »cigarete« so izredno škodljive, saj se nahaja v njih ogromno število bolezenskih klic in koncentriran nikotin. V teh tajnih delavnicah namreč ne uporabljajo nikakih desinfekcijskih sredstev. To »delo« opravljajo v Italiji predvsem otroci, ki jih imenujejo »ciccaiolo«. Zelo žalostno a vendar resnično je, da na ta način mnogi otroci vzdržujejo brezposelne starše. Trgovina z ogorki je izvrstno organizirana in pravijo, da razpolaga z dobrim kapitalom. Nekateri pravijo celo, da je ta nova »industrijska veja« podkupila policijo, ki jih sicer preganja. Doslej še policija ni uspela odkriti »tovarn«, ker se vsi, ki se s tem ukvarjajo, spretno izmikajo. Kako se ne bi, saj jim je to že dalj časa edino sredstvo zaslužka.

FORMOZA — muzej protiljudskega režima

Otok Taivan ali Formoza, kjer se je s pomočjo ameriških imperialistov vgnezdil dosedanji protiljudski nacionalistični kitajski režim, obsega približno 35.800 km² in šteje okoli 8 milijonov prebivalcev. Prvotni prebivalci so bili Malajci, v šestem stoletju pa so se pričeli na tem otoku naseljevati Kitajci. Z izgubljeno vojno Kitajske proti Japonski 1895. leta so Kitajci izgubili oblast nad otokom in je od takrat pa vse do 1945. leta bil otok Formoza v posesti Japoncev. Po končani drugi svetovni vojni je bila Formoza vrnjena Kitajski.

Za časa japonske okupacije se je vsa industrija na Taivanu razvijala v glavnem v smeri, od katere je imela Japonska pač največjo korist. Japonci so kar najbolj vztrajali na gojenju riža in sladkorja, ki so ga potrebovali. Med drugim ima Formoza precej tobaka, vina, olja, pa tudi nekaj rudnin.

Med domačim prebivalstvom je v glavnem opaziti tri politične struje in to kuomintanško, komunistično in pokret za avtonomno Formozo. Vse kaže, da je danes ogromna večina prebivalstva na strani pristašev pokreta »Formozo — Formozanom«. Voditelji tega pokreta so sedaj v glavnem v pregnanstvu, v Hong Kongu, na Japonskem in drugod. Ko je 1947. leta Čang-Kajšek — vodja kitajskih nacionalistov — spoznal, da se ne bo mogel več dolgo upirati Mao Ce Tungovim oddelkom, si je kot najbolj primerno zatočišče izbral Formozo. Formoza velja za strateško izredno pomembno oporišče na področju Daljnega vzhoda. Otok je okoli 200 km oddaljen od kitajske obale in ima s svojo lego ključen položaj med otoki, razkropljenimi od Japonske do Filipinov. Še predno se je Čang-Kajšek dokončno »preselil« na Formozo, je začel na ta otok seliti iz kitajske celine vse kar se mu je zdelo ogroženega in istočasno graditi vojašnice, oporišča ter skladišča. Ko je bil 1949. leta dokončno premagan, se je zatekel na Formozo tudi sam. Njegova tako imenovana nacionalistična vojska šteje sedaj okrog 600.000 ljudi. Prihod Čang-Kajška na Formozo je ojačal njegovo oblast, ki je bila na otoku zadnja leta precej omajana, med drugim tudi zaradi stalnega rovarjenja med domačimi voditelji. Po njegovem prihodu so mnogi voditelji, prej njegovi pripadniki, odšli h komunistom v Ameriko, pa tudi drugam. Čang-Kajšeku se je posrečilo obdržati svoj položaj s tem, da je vešče lovil ravnotežje med ostalimi tekmeci, vendar pa njegova vlada nikakor ni v stanju iz lastnih sredstev uravnovesiti proračuna. Iz dohodkov razmeroma malega otoka se oskrbuje vojni aparat, ki ga sicer pomagajo vzdrževati Združene države. Pomoč Združenih držav je temu preživelemu kitajskemu voditelju od 1949. leta dalje vedno večja. Čang-Kajšek pa si pomaga tudi s prodajo zlatih rezerv in nemalokrat tudi enostavno s ponatiskovanjem denarja. Mirno lahko trdimo, da »nacionalna kitajska vlada« brez ameriške pomoči nikakor ne bi mogla obstojati.

Koncem novembra je obiskal Formozo Sing Man Ri, predsednik Južne Koreje. Čeprav južnokorejski uradni krogi izjavljajo, da gre le za »vljudnostni obisk«, mnogi smatrajo obisk kot pripravo za sklenitev vojaške pogodbe med Južno Korejo in kuomintanško vlado. Ker pa zaradi avanturističnega zadržanja Sing Man Ria le-ta med azijskim ljudstvom ni priljubljen in ga na primer v Indiji imenujejo »norec iz Seula«, lahko zaključimo, da zveza med Čang-Kajškom in Sing Man Riem predstavlja v današnjih okoliščinah vse prej kot prispevek za mir v svetu.

Nedvomno pa je, da bo Formoza, ki predstavlja danes muzej protiljudskega režima, v bodočnosti še večkrat kamen spotike pri reševanju azijskih vprašanj.

PO ŠIRNEM SVETU

Washington. — Znano je, da bi Francija na vsak način hotela doseči kakršno koli intervencijo Amerike v Indokini, kjer Francozom nikakor ne gre preveč dobro. Da pa o takšni intervenciji Amerika ni navdušena, kaže izjava predsednika Eisenhowerja, ki je poudaril, da Amerike ne bi mogla zadeti večja tragedija, kot če bi se kakor koli zapletla v vojno v Indokini.

Trst. — Ob Jadranskem morju so odkrili spominsko ploščo enemu izmed iredentističnih demonstrantov, ki so izgubili življenja pri lanskih fašističnih izgredih v Trstu. Enake proslave so imeli tudi v številnih drugih italijanskih mestih, kjer so po znani navadi dajali duška svojemu imperializmu, poudarjajoč italijanstvo Trsta in Primorske.

London. — Biro Socialistične internacionale je sklenil, da bo v dneh 27. in 28. februarja v Bruselju konferenca evropskih socialističnih strank, kjer naj bi obravnavali mednarodni politični položaj, evropsko sodelovanje in evropske institucije.

Kairo. — Predsednik egiptovske republike general Nagib bo začetkom marca obiskal Sudan, kjer se bo verjetno udeležil otvoritve sudanskega parlamenta. — Tudi Angleži se očitno zanimivo za obisk generala Nagiba v Londonu, kar kaže dejstvo, da so Churchilla v spodnjem domu vprašali, če namerava povabiti Nagiba, da bi z njim proučil ovire, ki obstojajo pri sklenitvi medsebojnega sporazuma o Suezu. Churchill pa je mnenja, da takšen obisk ne bi bil koristen.

Slovenija bo letos spet povečala industrijsko proizvodnjo

Republiški zavod za planiranje predvideva, da se bo industrijska proizvodnja v Sloveniji letos povečala za 9 do 10 odstotkov. To bodo dosegli z boljšim izkoriščanjem obstoječe industrije, zlasti pa s pričetkom obratovanja novih obratov. Med novimi obrati navajajo na prvem mestu tovarno v Kidričevem pri Ptuju, ki bo letos dala 20.000 ton glinice in 5.000 ton aluminija. Proizvodnjo bodo zelo povečale tudi železarne v Jesenicah, Ravnah na Koroškem in Štorah ter tovarna rudarskih strojev v Trbovljah. S tremi novimi agregati na Savi in Dravi se bo znatno povečala tudi proizvodnja električne energije.

Izseljevanje po nacističnem vzoru v Južni Afriki

Indijska vlada je izvedela, da namerava predsednik Južnoafriške unije Malan izseliti indijsko nacionalno manjšino iz Johannesburga v 20 milj oddaljeno vas. Po Malanovem načrtu bi v kratkem času izselili iz glavnega mesta Južnoafriške unije 25.000 Indijcev.

Voditelj indijske kongresne stranke v Transvaalu je koncem minulega meseca izjavil, da bi ta Malanov ukrep popolnoma uničil gospodarsko in politično moč Indijcev v Južnoafriški uniji. Dejal je, da je pripravljen zbrati 100.000 podpisov Indijcev, ki nasprotujejo temu nacističnemu ukrepu.

Dokumenti govore...

O raznarodovalnem stremljenju tržaškega škofa Santina

(1. nadaljevanje)

Drugi boj, še močnejši, je podvzel škof Santin proti stoletja ohranjeni uporabi slovenskega jezika pri opravilih in liturgičnih molitvah, uporabi, ki jo je imenoval »zloraba«. S tem v zvezi je poslal že po prvih mesecih svojega škofovanja — da bi tako podprl želje in voljo fašističnih oblasti — Sveti kongregaciji za obrede v Rim naslednji predlog:

Sveti kongregaciji za obrede v Rimu.

V šestih župnijah Reške škofije pojejo v „schiavetto" (slovanski jezik, malo starinski, ki ni glagoljanski) vse dele maše, ki se pojejo, in v istem jeziku pojejo tudi molitve ter mrtvaško opravilo, kakor tudi recitirajo liturgične molitve pri delitvi zakramentov. — — —

Dogaja se nadalje že nekaj časa, da so pričeli tudi v drugih slovenskih župnijah uporabljati slovenski jezik pri petju „Pange lingua" (blagoslov — op. ured.; *ter pri drugih liturgičnih himnah kakor tudi pri svetem obhajilu. Sedaj se jaz nahajam pred dvema neprijetnostima. Prva je zaradi prekršitve točnih predpisov, razen ako ni posebnih koncesij, ki jih tu v Trstu nihče ne pozna. Dekret je dovoljeval glagoljico tam, kjer so jo od leta 1866 dalje nepretrgoma uporabljali. V teh šestih župnijah se je v času dekreta uporabljalo in se še uporablja „schiavetto" ter zato mislim, da se v teh župnijah ne morejo dati nove koncesije, o katerih je govora v nekih določilih „Sinoda di Veglia" iz leta 1928, ali v dekretu te iste svete kongregacije z 9/III/927, ki dopušča izdanje Messale Romano Slavonico „et universo Clero lingua slovanica rite utenti libenter indulsit". Druga stvar je, da se nahajamo v Italiji in to v posebno delikatni coni, kjer se je nacionalni čut povzpel radi bližnjih mej ter minulih bitk do resnične napetosti. Prisotnost italijanskih elementov v teh župnijah in oblasti, ki jih moti slovensko bogoslužje, povzroča stalne tožbe in pritožbe, ki se iznašajo pred pokrajinske oblasti in pred ordinariat. To je težaven in nevaren položaj. Posamezni dušni pastirji, ki so zaradi teh stvari prizadeti, pravijo, da ljudstvo teh župnij, ki je v veliki večini slovansko, ne bi rado videlo sprememb in da bi tolmačilo tozadevno poseganje na verskem področju v političnem smislu. Toda tudi oni čutijo, da se bo treba podvreči neizbežnosti. Večkrat sem razložil, da to ne pomeni raznarodovanja, temveč sprejetje obstoječe discipline latinske cerkve in da prehod, ki se ga absolutno zahteva, ne bi bil težak, če bi bila ta misel iznešena slovanskim vernikom s strani slovanskih dušnih pastirjev.*

Sedaj se ponižno obračam na to Sveto kongregacijo, da bi zvedel, kako naj se obnašam v bodoče.

Z globokim spoštovanjem

Reka, 20. febr. 1934

Anton Santin
škof

Značilen je dogodek, ki se je pripetil župniku Francu Rožiču iz Podgraje. Dne 6. julija je sporočil škofiji, da ni uvedel nobene »zlorabe«. — Ker odgovor škofa ni zadovoljil, mu je — po ultimativnem vabilu — poslal pismo, v katerem mu je obrazložil, da je uporaba slovenskega jezika opravičena in izraža, da ne more ugoditi zahtevam škofa. Istočasno je podal svoje »dimissoriales«. Pismo, v katerem se slovenski župnik odločno postavlja za slovenski jezik, bomo objavili v prihodnjem nadaljevanju.

Uporabo slovenščine je škof imenoval „zloraba"

Z odlokom 393/34 z dne 1. junija 1934, objavljenim v »Bollettino del Clero« (Glasilo za duhovnike — op. ured.) je on (Santin — op. ured.) prepovedal uporabo slovenskega jezika pri liturgičnih opravilih. V tem odloku pravi med drugim naslednje:

„— — — Ukazujem torej, da se ukinejo vse zlorabe, ki so se do sedaj uvedle. Kjer bi bilo potrebno, naj ljudstvu dušni pastirji z vso previdno gorečnostjo, ki jo mora imeti vsak duhovnik pri izvrševanju, dopovedo, da naj sledijo zakonom cerkve tudi kar se tiče zlorab in da je latinščina univerzalni jezik cerkve."

Sistematično zapostavljanje, ki ga je izvajal, je dokazano z mnogimi okrožnicami in priganjanji kot na primer z okrožnicami na župnišča Jelšane, Trnovo, Podgraje, Knežak in Prem z dne 22. junija 1934; nadalje na vse kaplanije z okrožnico z dne 9. 7. 1934 in na pet novih župnišč reške škofije z okrožnico istega datuma, kot je bila prednja. Nadaljnje preganjanje je bilo objavljeno od njega (škofa Santina — op. ured.) tudi v julijski številki »Duhovnega glasila Reške škofije«. Ker župnije niso odgovorile zadovoljivo niti na ta preganjanja, je poslal dne 10. avgusta župnikom v Knežak, Zagorje, Prem in Podgraje vabilo ultimativnega značaja.

POPRAVEK

V zadnji številki se nam je na 3. strani vrinila neljuba pomota in se mora v predzadnji vrstici nad zadnjim podnaslovom pravilno glasiti, da je odšel škof Santin marca 1934 v Rim, kjer naj bi prejel odgovarjajoča navodila.

Zgled zavednosti primorskih Slovencev in njihove duhovščine

Ob zaključku naše razprave o ponemčevalni vlogi krškega ordinariata je naše uredništvo prejelo zgoščen opis podobnih potujčevalnih prizadevanj na cerkvenem področju med primorskimi Slovenci in v Istri. Prispevek, za katerega se avtorju prisrčno zahvaljujemo, smatramo kot primerno dopolnilo k objavljanju izvlečkov iz dokumentarne knjige o raznarodovalni vlogi sedanjega tržaškega škofa Santina.

Leta 1953 je tržaški škof Antonio Santin praznoval dvajsetletnico, odkar je postal škof. Ves čas svojega škofovanja je bil duhovni nadpastir med Slovenci in Hrvati. Najprej je bil postavljen leta 1933 za škofa reške škofije, v kateri žive slovenski, hrvatski in italijanski verniki. Leta 1938 je bil škof Santin premeščen na važnejše mesto škofa v tržaško-koprski škofiji, v kateri je takrat živelo nad 200.000 slovenskih in hrvatskih vernikov.

650.000 Slovencev in Hrvatov je živelo med dvema svetovnima vojnama v Italiji. Razdeljeni so bili v cerkvenem pogledu med šest škofij. Pod avstro-ogrsko monarhijo sta bila na čelu škofij, v katerih so živeli primorski Slovenci, zmeraj po dva slovenska škofa, zlasti pa v goriški nadškofiji, kjer so bili Slovenci v veliki večini. Ko pa so prišli primorski Slovenci in Hrvatje pod Italijo, je Vatikan v nekoliko letih zamenjal slovenske škofe v Gorici in Trstu z Italijani in še ustanovil dve novi škofiji v Zadru in na Reki, kjer je tudi postavil za nova škofa dva Italijana.

Med vsemi temi šestimi škofi, ki so pastirovali med Slovenci in Hrvati na Primorskem, je bil narodno najbolj nestrpen škof Antonio Santin. Slovenski duhovniki v reški škofiji niso vedeli, s kom bodo imeli opravka in so se zato ob njegovem prihodu leta 1933 obrnili zaupno na njega s spomenico in mu našteli vse krivice, ki jih je glede vzgoje semeniščnikov in glede uporabe hrvaškega in slovenskega jezika zakrivil njegov prednik škof Sain. Toda že ta prva vloga slovenskih in hrvatskih duhovnikov na škofa Santina je ostala nerešena. Pa še več, škof Santin je kopičil nove in nove krivice proti vsemu, kar je bilo staroslovanskega, slovenskega in hrvatskega v cerkvi. Škof Santin se je boril proti glagolici, proti „schiavettu" — staroslovanskem narečju v cerkvenih obredih; z vso silo se je potegoval za to, da bi slovenske in hrvatske otroke učili v šoli verouk v italijanščini. Svoje podrejene duhovnike je hotel prisiliti, da bi mu dopisovali samo v italijanščini ter da bi sestavljali cerkvene račune samo v italijanskem jeziku. Semeniščnike svoje škofije ni hotel vzgajati v domačem semenišču v Gorici, temveč jih je pošiljal v daljne Benetke. Fašističnemu režimu je to raznarodovalno početanje škofa Santina ugajalo ter je zato poskrbel, da so škofa Santina tudi odlikovali s posebnim odlikovanjem. Na Tržaškem je škof Santin do druge svetovne vojne še povečal svoje preganjanje slovenščine v cerkvenih obredih in po semeniščih. Na Primorskem pa je naletel škof Santin na slovensko ljudstvo, ki je odločno branilo svoje jezikovne pravice nele nasproti italijanskim civilnim oblastem, temveč tudi nasproti italijanski visoki duhovščini. Tudi slovenska in hrvatska duhovščina se je vseh dvajset let, odkar pastiruje nevredni škof Santin, borila in se še bori proti vsem raznarodovalnim spletkam škofa Santina.

Znani zgodovinar slovenskih narodnih manjšin v svetu prof. Lavo Čermelj v Ljubljani je zbral skupaj samo spomenice in pisma, ki so jih pisali slovenski duhovniki v Vatikan ali pa na sovražnika slovenskega jezika škofa Santina ter odgovore — ukazujoče ali pa dvoumne njihovega škofa, in jih objavil v posebni knjigi. Profesor Čermelj ni ničesar dodal iz svojega, ker dovolj glasno govore dokumenti sami. Škof Santin si je iz odgovorov na pritožbe slovenskega ljudstva in slovenskih duhovnikov stkal tak življenjepis, ki bo ostal v zgodovini na sramoto njemu samemu in višjim cerkvenim krogom, ki so njegovo početanje dovoljevali in ki nad njim še zmeraj drže svojo zaščitno roko.

Primorski slovenski duhovniki niso hoteli učiti verouka v italijanskih osnovnih šolah, ker bi ga morali učiti v tujem italijanskem jeziku. Upravičeno so bili slovenski duhovniki v reški in tržaški škofiji ogorčeni, da se slovenski semeniščniki niso smeli med seboj pogovarjati v materinem jeziku. Primorski duhovniki vedo, da mora pravi duhovnik, pravi učitelj svojega ljudstva znati svoj jezik popolnoma pismeno in ustno, da mora poznati zgodovino svojega naroda in pisatelje svojega rodu, če hoče, da bo njegova beseda v pridigi ali pa v šoli kaj zalegla in obveljala. Vsakdo, kdor uči in vodi svoje ljudstvo, učitelj, duhovnik, zdravnik, vsakdo mora znati vse o svojem narodu in o svojem materinem jeziku.

Koroškim Slovencem mora biti možato in nepopustno stališče primorskih Slovencev — prej pod Italijo med dvema vojnama, sedaj pa v coni A na Tržaškem in deloma na Goriškem in v Beneški Sloveniji pod Italijo — za zgled, kako mora biti vse ljudstvo, vsak posameznik zlasti pa intelektualci — pa bodisi učitelji, duhovniki, profesorji, zdravniki itd. nepopustljivi v obrambi življenjsko važnih pravic svojega naroda. Niti še tako visok položaj njihovih predpostavljenih, niti še tako utrjena avtoriteta civilnih ali pa cerkvenih predpostavljenih oblasti jih ne more odvezati od njihove dolžnosti, da morajo po vseh moralnih zakonih kljubovati vsaki krivici, ki bi prišla nad njihov narod s še tako posvečenega in avtoritativnega mesta.

Dr. Mirko Rupel:

SLOVENSKI JEZIK

Pisava sestavljenih besed

Nekatere besede pišemo skupaj, n. pr. *bržkone, nepridiprav, petindvajset,* čeprav so sestavljene iz več sestavin (brž ko ne, ne pridi prav, pet in dvajset). Poglejmo si zdaj, katere so take besede, da se pišejo skupaj.

Osnovno pravilo pravi, da pišemo spojenke skupaj, sklope pa narazen. Spojenke so tiste besede, ki so se tako spojile, da imajo navadno en sam poudarek *(vinógrad, nepŕidiprav),* pri sklopih pa so sestavine ohranile svojo obliko in svoj poudarek *(naróbe svét, takó rekóč).* Seveda je včasih težko določiti, kje je meja med spojenkami in sklopi; od tod tudi napake v pisavi.

Pregledati hočemo tu spojenke in sklope pri posameznih besednih vrstah.

Samostalniki. Skupaj pišemo: *nepridiprav, vinograd, hudournik, volkodlak, tihotapec* itd.; narazen pa: *mož beseda, mojster skaza, velika noč, po poli brat* itd. Tuje je in zato napak, če kdo piše *Dieselmotorji,* prav je: *motorji Diesel* ali *Dieslovi motorji;* tako še *žarki alfa* (ne: alfa-žarki), *baterije Zmaj* (ne: Zmaj-baterije).

Pridevniki. Skupaj pišemo: *sladkosneden, golorok, šmarnogorski* (čeprav pišemo Šmarna gora), *narodnoosvobodilen* (narodna osvoboditev) *literarnozgodovinski* (literarna zgodovina, *poljudnoznanstven* (poljudno znanstvo) itd. Skupaj pišemo tudi označitve za barve: *temnordeč, svetlordeč, rjavorumen* ...

Vendar pišemo narazen: *splošno veljaven, smrtno nevaren, čudno spačen;* v teh primerih je prva beseda načinovni prislov (kako spačen? *čudno* spačen).

Zaimki. Zaimenske spojenke so: *marsikdo, marsikak, vsakteri, malokateri, malokdo, vsepovsod, vseveden, tostran, onkraj* itd.; sklopi pa: *kdor si bodi, kdo ve kaj, kar se da* ...

Skupaj pišemo predloge (na, pred, za, čez, nad ...) in krajše oblike osebnih zaimkov v 4. sklonu (me, te, se): *name, nate, nase, nanj, nanjo, nanje; predme, predte* ...; *zame, zate* ...

Številke pišemo skupaj, samo *sto, tisoč* in *milijon* se pišejo narazen: *petindvajset, štiriinosemdeset,* toda: *sto štirinajst, dve sto dvaindvajset, pet tisoč osem sto devetintrideset.* Pri denarnem poslovanju, n. pr. na poštni nakaznici pišemo prav vse številke skupaj.

Prislovi se pišejo večinoma skupaj: *bržkone, čedalje, čimprej, kajne, morebiti, pravzaprav, ravnokar, večidel, nedaleč, neredko, neredkokrat, nevedoma, nevede.* Narazen pišemo: *gor in dol, sem ter tja, zdaj pa zdaj, več ali manj, ravno tako, prav tam, malo prej.*

Veliko besed je zloženih s predlogi. Predložne zveze delajo morda največ preglavic, ker se nekatere pišejo skupaj, nekatere pa narazen, kakor je pač prišlo v rabo.

Tako pišemo skupaj *dočista, dodobra, domala,* toda narazen: *do čistega, do dobrega, do malega.* Pišemo *naglas, natanko, nalahko* potrkati, *narahlo* prijeti, *naredkoma, natihoma, nanagloma,* toda *na ves glas* zavpiti, *na hitro, na naglo, na tesno* zapreti, *na redko* saditi, *na tiho, na naglo.* Pišemo *naposodo* vzeti, *naprodaj* imeti, *napoti* biti komu, toda *na videz* poznati, *na pamet* se učiti.

Naj navedem še nekaj primerov, pri katerih bi utegnil nastati dvom, kako se pišejo. Skupaj bomo pisali: *navsezadnje, navsezgodaj, dosihmal, dosegamal, opolnoči, podnevi, ponoči, pozimi, poleti, povečini* (toda: *po navadi, po pravici, po strani* gledati), *predlanskim, predvčerajšnjim* (toda *pred kratkim), vnaprej, vdrugič, vtretjič* (toda *v drugo, v tretje), vpričo, zapovrstjo, zategadelj* (toda: *za gotovo).*

Veznike pišemo skupaj: *akoravno, dasiravno, čeprav, četudi, dasitudi, medtem, zatorej* itd. Narazen pišemo: *ne le — ampak tudi, čim bolj — tem manj, brž ko, medtem ko.*

Nazadnje so členki *le, li, si* in *koli.* Pišemo *tale, tistile, tamle, vendarle,* toda: je *li* res? veš *li?* kdo *si* bodi, gorje *si* ga; *kdor koli* ali *kdorkoli, kjer koli* ali *kjerkoli.*

Ločila

Če poslušamo govorjenje, bomo zapazili, da so v njem neki presledki in da ni glas zmeraj enakomeren, temveč da se včasih dviga, včasih pa pada. Take presledke in spremembe glasu zaznamujemo v pisavi z ločili. Ločila so pika (.), vprašaj (?), klicaj (!), vejica (,), podpičje (;), dvopičje (:), pomišljaj (—), vezaj (-) in narekovaj („ ").

Pika

Pika stoji na koncu stavka. O tem menda ni treba veliko pripovedovati, pač pa lahko še povemo, da stoji pika tudi za kraticami: 4. *t. m.* (četrtega tega meseca), *n. pr.* (na primer), *itd.* (in tako dalje). Vendar je treba vedeti, da pišemo kratice za denar, mere, uteži in kemične prvine brez pike: *din* (dinar), *m* (meter), *km* (kilometer), *l* (liter), *hl* (hektoliter), *g* (gram), *kg* (kilogram), *FE* (železo), H_2O (voda). Brez pike so tudi kratice, ki se pišejo z velikimi začetnicami: *LRS* (Ljudska republika Slovenija), *FLRJ* (Federativna ljudska republika Jugoslavija), *DFDL* (Demokratična fronta delovnega ljudstva).

KOLEDAR

Petek, 19. februar: Konrad
Sobota, 20. februar: Sadot
Nedelja, 21. februar: Feliks
Ponedeljek, 22. februar: Sv. Peter s.
Torek, 23. februar: Peter D.
Sreda, 24. februar: Matija, ap.
Četrtek, 25. februar: Valburga

SPOMINSKI DNEVI

19. 2. 1847 Rojen v Ljubljani pesnik Josip Cimparman — 1923 Umrl v Ljubljani pisatelj dr. Ivan Tavčar.
21. 2. 1848 Marx in Engels sta objavila v Londonu Komunistični manifest — 1943 V Julijski Krajini so partizani ustanovili Primorsko operativno cono.
22. 2. 1782 Rojen prvi prezident ZDA — Jurij Washington — 1834 Izšel Prešernov „Sonetni venec" — 1943 Koroški partizani se spopadejo z Nemci pri Sv. Miklavžu ob Dravi — 1944 Padel v Zavodnjah pri Šoštanju partizanski pesnik in borec Karlo Destovnik-Kajuh — 1944 V bojih na Graški gori pri Slovenj Gradcu padel slikar Janez Weiss-Belač.
23. 2. 1942 Ljubljana zaprta z žično blokado, začetek racij.
24. 2. 1779 Rojen v Gorenčah Matija Ahacelj.

Loče

Minulo nedeljo smo pri nas praznovali lepo in dostojno slavje. Naš priljubljeni gospod župnik dr. Jožef Ogris je namreč praznoval štiridesetletnico svojega delovanja v našem kraju. V štirih desetletjih se je gospod župnik pri nas popolnoma udomačil in kot ljudski duhovnik preživljal s svojim ljudstvom lepe in tudi težke čase. Po svoji razgledanosti in širokogrudnosti si je osvojil spoštovanje in ljubezen vseh.

Med prvo svetovno vojno je moral k vojakom kot kurat. V drugi svetovni vojni pa so tudi njega kot neupogljivega značaja, kakor nešteto zavednih koroških Slovencev, preganjali. Nekaj časa je moral pretrpeti geštapovske zapore, nato so ga izgnali in izselili ter se je vrnil nazaj šele po vojni. Ljudstvo je priljubljenega izgnanca spet iskreno sprejelo v svojo sredo. In spet se je vsega daroval svojemu ljudstvu v spoznanju in zavesti, da bo žel najlepše uspehe, če je ves čas na strani ljudstva in z ljudstvom. Omenimo še, da je bil dr. Ogris že župnik, ko je, kakor je nadarjen, promoviral za doktorja prava.

K njegovemu štiridesetletnemu službovanju v našem kraju mu je vse ljudstvo iskreno in prisrčno čestitalo. Ob prisrčnem slavju je imel slavnostni govor župnik Matej Nagele iz Marije na Zilji. Na proslavi v gostilni pri Pušniku je spregovoril in jubilantu čestital tudi šolski ravnatelj Franc Aichholzer. Pevci pa so slavje povzdignili s svojim nastopom in lepim petjem. Poleg tega so poklonili jubilantu tudi več primernih in posrečenih deklamacij.

Spoštovanemu jubilantu župniku dr. Ogrisu iskreno čestitamo tudi mi in mu želimo še prav mnogo let plodonosnega dela in zadovoljstva na dosedanjem službenem mestu!

Dobrla ves

Slovensko prosvetno društvo »Srce« v Dobrli vesi je v nedeljo, dne 7. t. m., številnim gostom in prijateljem domače odrske prireditve spet enkrat ustreglo. Društvo, oziroma požrtvovalni igralci, so pripravili domačo ljudsko igro in po daljšem času spet povabili slovenske prosvete željno prebivalstvo na prireditev. Za dobro priučitev igre se je najbolj potrudila gospa dr. Sienčnikova, ljudstvo iz Dobrle vesi in okolice pa je pokazalo svoje zanimanje za prireditev s tem, da se je igre udeležilo v zelo obilnem številu in kakor že dolgo ne, do zadnjega kotička napolnilo prosvetno dvorano. Gostom je izrekel dobrodošlico dr. Luka Sienčnik, nato pa je občinstvo napeto sledilo prizoru za prizorom ter dejanju za dejanjem. Igralci so igrali dobro, zato jih je občinstvo nagradilo z navdušenim pritrjevanjem. Omeniti je še treba, da so se žene v Lovankah hvalevredno potrudile in prikrojile potrebne kostume, nemalo pa je doprinesla k uspehu prireditve izredna disciplina igralcev ter dobro tovarištvo, ki se je skovalo ob vajah in pripravah.

Splošna želja hvaležnega občinstva je bila, da bi društvo igro še ponovilo in kakor slišimo, bodo prireditelji želji tudi ustregli.

Po naši zemlji

Naj bi jih posnemali tudi še drugod

Pred dvemi leti je izdala zveza požarnih bramb v Celovcu lično brošurico, v kateri so dana važna navodila posameznikom in tudi požarnim brambam v deželi, kako se da z nekolikšno previdnostjo preprečiti mnogo požarov. Na strani 16 te brošurice so zapisane tele besede: »Der Feuerwehrdienst ist ein Ehrendienst am Kärtner Volke beider Zungen«. To bi se v prevodu glasilo približno takole: »Gasilska služba je častna služba koroškemu ljudstvu obeh jezikov.« To geslo si je prisvojila tudi naša požarna bramba. Pri svojem udejstvovanju in delu druži vse, kdor koli hoče postati član te častne službe, ne glede na narodno ali politično usmerjenost posameznika. Edini cilj naših gasilcev je, biti vsak čas pripravljen in pomagati, da se preprečijo požari in tudi druge nesreče in če je koga zadela nesreča, mu nesebično nuditi vso pomoč.

To vzvišeno nalogo je naša požarna bramba ves čas svojega obstoja tudi vršila.

Gasilski dom z dvojezičnim napisom

Ustanovljena je bila leta 1906. Njen prvi in dolgoletni načelnik je bil Lorenc Šelander. Ta se je kot prvi že pri ustanovitvi odločno postavil za to, da je dobil prvi skromni gasilski dom poleg nemškega tudi slovenski napis in tako pričal vsakomur, da naši gasilci hočejo res delati in vršiti svojo častno službo v korist ljudstvu ne glede na to, ali je ta nemške ali slovenske narodnosti. Tudi pozneje, ko je bil Lorenc Šelander večletni slovenski župan, je vedno skrbel, da je požarna bramba bila deležna tudi občinskih podpor. Sicer je ta požrtvovalni načelnik naše požarne brambe že umrl in ga krije domača zemlja, vendar delo, ki ga je vložil v našo gasilsko organizacijo, pa le še živi. Dvojezični napis na gasilskem domu še danes priča, da je naša požarna bramba za vse tukaj, da njeni člani tudi še danes delajo v korist in pomoč vsem brez razlike in da v njenih vrstah ni prostora za politične prepire.

Mnogo uspehov ima naša požarna bramba v teku dolgih let svojega obstoja zaznamovati. Za vse to je prejela tudi že pohvale in priznanja od okrajnega in deželnega vodstva požarnih bramb. Tudi pri raznih tekmah, ki se zadnji čas letno izvajajo med požarnimi brambami v okraju, niso naši gasilci med zadnjimi. Pri tekmi leta 1951 v Vetrinju so zasedli celo prvo mesto.

Pred tremi tedni je imela naša požarna bramba svoj občni zbor, kjer so razni funkcionarji podajali svoja poročila. Iz vseh teh se da sklepati, da je bilo vodstvo v dobrih rokah, kar so člani brambe potrdili s tem, da so na novo postavili na čelo svoje organizacije večinoma člane dosedanjega vodstva. Kot načelnik je bil ponovno izvoljen Šimen Kröpfl, kateri načeluje že več let tukajšnji požarni brambi in sicer v zadovoljstvo vseh. Za njegovega namestnika pa je članstvo izbralo Lorenca Šelandra, kateri je sin prvega dolgoletnega načelnika. Upamo, da bo tudi on ostal zvest vsem vrlinam svojega očeta, kar je res pri njem tudi opaziti. Za tajnika bo še nadalje fungiral Janko Ogris, ml. Naš dosedanji blagajnik Krušic Janez pa je vsled prevelike zaposlenosti zaprosil za razrešnico in so na njegovo mesto izvolili mladega Huberta Pečarja. Porazdeljene so bile še vse druge funkcije, ki so nujne v organizaciji, kar so prevzeli mladi in skrbljivi člani. Upamo in pričakujemo, da bodo vsi izvoljeni, kakor tudi vsi drugi člani še nadalje z vnemo izpolnili svoje dolžnosti, ki jih prevzamejo nase kot člani prostovoljne požarne brambe, kajti to je plemenita služba, služba v pomoč bližnjemu.

Zadnjo soboto pa so imeli člani naše požarne brambe svoj družabni večer pri Miklavžu. Navzoče so bile tudi soproge članov, kakor tudi več povabljenih deklet. Lep in vesel je bil ta večer. Vse je bilo prav dobre volje in pesem se je vrstila za pesmijo. Vmes pa je mladi Kröpfl Franci igral prav poskočne komade na harmoniko. Tudi raznih smešnic ni manjkalo. Mojci Šelander, hčerka bivšega vrlega prvega načelnika Lorenca Šelandra, je čitala svoje zložene verze o naši požarni brambi. Bilo je v njih nekaj hvale a tudi graje, pač tako, kakor so okoliščine nanesle. Naj prizadeti ne zamerijo, saj je bilo vse povedano le za šalo in kratek čas. Lep je bil ta večer in nikomur ni prišlo na misel, da bi naša domačnost kakor koli kvarno vplivala na prireditev.

Tako se hočemo tudi za naprej razumeti v svoji domačnosti, kar bo le v uspeh in čast naše skupnosti v požarni brambi.

Blato

Po štirih letih imamo spet občinske volitve. Tudi mi bomo stopili v volilno borbo, da si priborimo primerno zastopstvo. Nedavno smo se zbrali zastopniki naših vasi pri našem podžupanu Črčeju, kjer smo razpravljali o volilnih zadevah.

Na sestanek došle zastopnike je pozdravil p. d. Božič, nato pa je podžupan Mirko Kumer podal pregled delovanja naših odbornikov v občini v preteklih štirih letih. Ugotovitve, ki jih je podal, so zadovoljive, ker so slovenski odborniki, čeprav v manjšini, dosegli uresničenje skoraj celotnega programa. Naj navedemo samo nekaj uspehov, kakor: Dvojezično poslovanje s strankami, sklep o uvedbi dvojezičnih krajevnih napisov, nakup občinske hiše v Pliberku, poprava občinskih poti, ki jih je 26 km, napeljava vode v šolo pri Božjem grobu in izgradnja potrebnih stranišč, prenovljenje šole v Vogrčah, nabava prvovrstnih bikov.

Eden izmed mlajših navzočih kmetov, Zgonc, je izrekel dosedanjim odbornikom priznanje in zahvalo za njihov trud in prizadevanje za splošno korist.

Vidni so uspehi v občini, odkar ji gospodari demokratično izvoljeno zastopstvo. Razliko opazimo prav posebno, če se spomnimo časov, ko je vladal očka Paulitsch.

Zaradi tega, ker je nekaj dosedanjih odbornikov izrazilo željo, da bi jih vsled starosti in preobremenjenosti nadomestili z mlajšimi, je bilo potrebno kandidatno listo izpopolniti. Posebno važnost smo polagali na to, da bodo vsaj vsi večji kraji občine zastopani na listi in potem v odboru. Zedinili smo se, da smo postavili po enega kandidata iz Rinkol, Vogrč, Doba, Čirkovč-Vidre vesi-Komlja, Nonče vesi in Blata. Manjše vasi kot Replje, Rute in Brege pa stavijo namestnike. Na volitve pojdemo pod imenom: »Skupna lista kmetov in delavcev«.

Št. Janž v Rožu

Bvatnikova družina v Št. Janžu se je minulo soboto za vedno poslovila od svoje stare matere. Bvatnikova mama je bila doma pri pd. Mihovcu v Podsinji vesi, odkoder se je primožila k Bvatniku k znani ugledni družini Krasnikov. Z vso vnemo poštene slovenske gospodinje in matere se je posvetila delu, domačemu ognjišču, dobra in zvesta družica svojega moža, s katerim sta skupno vzgajala svoje otroke v zavestni zvestobi do svojega ljudstva ter v koristne člane človeške družbe. Njen mož je bil drugi načelnik domače slovenske hranilnice in posojilnice in dvanajst let slovenski župan v občini Svetna ves. Sin Matevž, edini živeči od šestih otrok, ker dva sinova sta padla v prvi svetovni vojni, trije otroci pa so umrli v mlajših letih, je danes predsednik Slovenske kmečke zveze. Sin Matevža je diplomiran agronom in deluje kot učitelj na slovenski kmetijski šoli v Podravljah.

Tako je pokojna Bvatnikova stara mati izpolnjevala svojo življenjsko nalogo, dokler je ni v visokih letih pričela ovirati dolgotrajna bolezen. Podvreči se je morala tudi operacijam, minuli teden pa je v 85 letu svojega življenja za vedno zatisnila svoje oči.

Ob številni udeležbi žalnih gostov smo pokojno Bvatnikovo staro mater spremili na njeni zadnji poti na domače pokopališče v Št. Janžu, kjer smo jo izročili materi zemlji k trajnemu počitku. Preostalim naše iskreno sožalje!

Št. Ilj — Trebinja

Mlada fanta rešitelja matere treh otrok

V nedeljo minulega tedna se je prigodil pri nas primer, o katerem govori okolica. O tem dogodku hočemo obvestiti tudi daljne bralce našega lista. Mlada fanta sta namreč v zadnjem trenutku rešila gotove smrti mater treh otrok in uživata zaradi tega plemenitega dejanja vsestransko zanimanje in priznanje.

Dogodilo se je namreč naslednje: Greta Sumper, Jokova mati v Rovah, je nameravala tisto nedeljo na drugo stran Drave in sicer pri Drevljah z brodom. Da bi priklicala prevoznika, je šla nekaj časa po ledu, ker je bila na tem mestu Drava skoraj do polovice zamrznjena. Ko je šla nekaj korakov po ledu, je po nesreči zašla na zelo tanko plast ledu, ki je šele ponoči zamrznila, ker tam izsekujejo led, da morejo v to prostornino zaveslati z brodom. Na led je ponoči zapadla še plast snega, tako da Jokova ni slutila nevarnosti. Naenkrat se je led udrl in nesrečna žena je zdrknila v vodo. Žena si sama nikakor ni mogla pomagati, tanka ledena skorja se je pri vsakem poizkusu, da bi se izkopala iz vode, ki je na tistem mestu precej globoka, venomer znova krušila.

Na veliko srečo sta nesrečo pravočasno zapazila dva dvanajstletna šolarja, Pavle Kernjak, sinček znanega pevovodje Kernjaka in Trebinje, in Konrad Zöttel iz Št. Ilja, ki sta se prav ta čas smučala na pobočju. V hvalevredni prisotnosti duha sta planila na pomoč. Slučajno sta našla ob Dravi močan lesen drog, ki sta ga ponudila že popolnoma izčrpani nesrečni ženi v pomoč. Bil je prav skrajni čas, ker žena že niti ni mogla več vpiti na pomoč. Z naporom vseh sil se je fantoma posrečilo, da sta potegnila ponesrečenko na površje. Nato sta vso izčrpano in premočeno ženo spremila in ji pomagala do bližnje hiše k Štorniku, kjer so ji zamenjali mokro obleko in si je za prvo silo oddahnila. Potem pa so srečno rešeno mater vrnili otrokom in družini. Mladima dečkoma, Pavletu in Konradu, pa izražajo predvsem domači in vsa okolica globoko hvaležnost in priznanje za tako plemenito dejanje, ki si lahko lastita zavest, da sta s svojim preudarnim ravnanjem rešila dragoceno življenje.

Celovec

V Celovcu bodo gradili nebotičnik, prvo visoko hišo v Avstriji. Dne 8. februarja je deželni glavar Wedenig izvedel prvi vbod z lopato za veliko trinajst nadstropno zgradbo. V ogromnem poslopju, za katero predvideva proračun 8 milijonov šilingov, bo izgrajenih dvoje kletnih prostorov, 68 stanovanjskih sob s postranskimi prostori, štirje poslovni lokali, kavarna in hala za otroško igrišče. Zgradbo bodo postavili na področju ogla Fromillerstrasse — Kempfstrasse. Denarna sredstva za gradnjo bodo na razpolago iz fonda za obnovo stanovanjskih poslopij. Računajo, da bo zgradba v letošnjem letu v surovem stanju dogotovljena, najpozneje do 1. septembra 1955 pa popolnoma dograjena. Ne samo, da bo pri gradnji nebotičnika zaposlenih številno delovnih moči, bo zgradba dala Celovcu značilno potezo ter bo pomemben doprinos k razvoju mesta. —

Iz spominov na Prežihovega Voranca v tujini

(Nadaljevanje in konec)

Kaka tri leta pred tem je moral pobegniti iz Guštanja tudi Kokal Ivan, sedanji župan Raven na Koroškem, dolgoletni kurir Prežihovega Voranca. Pot ga je gnala preko Dunaja na Berlin. Tam je delal Voranc v ilegali. Kmalu sta se našla. Ko ga je Voranc oblekel od glave do pet in ga oskrbel z najnujnejšimi potrebščinami, ga je povabil kar kmalu v svoje stanovanje v Schöneberg, k prijazni, gostoljubni gospe. Kako zvest je bil Voranc domačim šegam tudi v tujini in kakšna ljubezen ga je vezala na vse, kar je zadišalo po koroški grudi, po domovini, naj nam pove Anza sam.

Stara gostoljubna gospa je po Vorančevem naročilu očistila in oprala veliko skledo glavnate solate in pripravila kisa, olja in nekaj glav česna in nama vse to predala po prijaznem sprejemu. Voranc je hotel, da moram solato jaz pripraviti in mi še posebej naročil, da moram napraviti vse tako, kakor sem videl doma pri materi. Lotil sem se posla in nalil na solato olja, potrosil soli in narezal na gostiteljevo zahtevo veliko česna, posebno olja sem moral naliti precej več, kakor sem se naučil doma. Prilil sem še kisa in poprosil prijazno gospodinjo za dve veliki kuhalnici, da bi solato lahko zmešal. Voranc, ki je do tega trenutka moje priprave zadovoljno opazoval, se je sedaj naenkrat uprl, rekoč: »Ne, Anza, Tvoja mati solate ni mešala s kuhlami in je tudi ti ne boš! Umij si roke, pa mešaj z rokami, kakor si videl doma! Solato lahko samo z rokami dobro premešaš! Mora pa biti dobro zmešana, da bo res dobra.« Hočeš nočeš sem moral zavihati rokave in se pripraviti k mešanju z rokami, čeprav mi je bilo pred gospodinjo zelo nerodno, ker je vedno bolj začudeno opazovala najine priprave. Medtem, ko sem se ukvarjal s solato, je Voranca nekako zaskrbljeno vprašala, koliko gostov pričakuje, kje naj pogrne mizo in koliko pribora naj pripravi. Pripomnila je, da je kuhinja precej majhna in se bo večje število gostov v njej težko kretalo. Sedaj pa je bil Voranc na vrsti, da se je čudil, ker ni mogel takoj zapopasti, zakaj govori o nekih gostih. Pa ob pogledu na velikansko količino njegove priljubljene poslastice je brž pogodil, od kod te nepotrebne skrbi in je skrbno gospo hitro potolažil. Široko se je zasmejal pa rekel: »Gospa, bodite brez skrbi! Kuhinja je dovolj velika! Nikdo ne pride za nama. To solato bova pospravila kar midva sama. Tudi delo s pomivanjem krožnikov vam bova prihranila. Rabiva samo dvoje vilic.« Ne da bi ji še kaj pojasnjevala, sva se spravila na delo. Pripomnila je še, da je te solate za manjšo restavracijo, seveda po berlinskem načinu, kjer postrežejo gostom le s tremi lističi, in se spodobno umaknila v sosedno sobo. Ko sva pospravljala solato, mi je Voranc tolmačil, da tu ljudje niso vajeni jesti solate tako kot pri nas in jo tudi pripravljajo na svoj način, ker jo potresejo s sladkorjem; zato se nama ženska tako čudi. Čeprav je bila skleda tolikšna, kot jo pri nas uporabljajo gospodinje za stepanje testa, je bila kaj kmalu prazna. Ko je gospodinja čez nekaj časa stopila v kuhinjo, je njen znanec Kuhar držal skledo v obeh rokah in pil iz nje preostali kis, kakor smo pri nas navajeni. Prestrašila se je, ker je Vorančeva glava povsem zginila za velikansko skledo in vzkliknila: »Kaj pa počenjata!« Najbrž jo je zaskrbela njena skleda! Mogoče je mislila, da bo s solato vred šla še skleda, ker jo je Voranc že držal pred usti v svojih medvedjih rokah. Toda Voranc se je odtrgal od sklede. Postavil jo je nazaj na mizo, se zadovoljno oddahnil, se naslonil na naslonjalo stola in v trenutnem udobju zabrundal: »To sva si pa sedaj privoščila res čisto po domače!«

Tako pa ga je ohranil v spominu neki njegov sotrpin iz Mauthausena in sosed na ležišču:

»Lovra Kuharja — Prežihovega Voranca — so pripeljali v skupini tridesetih jetnikov. Postrojili so jih na dvorišču v spodnjih hlačah in srajci. Bilo je v začetku februarja. Neki drzni tovariši so njemu in še nekemu jetniku — Slovencu — utihotapili obleko in ju tako rešili na blok. Take primere je vodstvo taborišča kaznovalo na licu mesta s smrtjo, vendar v tem času so tudi Nemci že zgubljali glavo zaradi bližajoče se fronte in akcija je uspela. Kuharja so dodelili »kolenkomandi«, kjer je raztovarjal premog. Kmalu je prevzel vodstvo ilegalnega taboriščnega komiteja, katerega cilj je bil preprečevati uničenje jetnikov ter skrbeti z vso vnemo za pomoč najpotrebnejšim, ki jim je viselo življenje že na niti.

Petega maja je neki mali ameriški tankovski odred prodrl za nemško fronto in osvobodil taborišče. Nemci so se komaj utegnili poskriti v najbližji okolici, vsa zločinska zalega krutih morilcev pa je padla v roke maščevalcem. Komaj je privozil skozi vhod zadnji tank, so že zasedli jugoslovanski ujetniki z nekaterimi Rusi položaje na stražarskih stolpih. Kuhar tedaj sploh ni spal. Neprestano je tekal, urejeval in svetoval. Ko je po petih dneh prevzela upravo taborišča ameriška komanda, so izvolili tudi nov komite, ki naj bi poskrbel za hitro vrnitev jugoslovanskih jetnikov. Izvolili so za predsednika Prežihovega Voranca. Čez nekaj dni se je na hitro prišel poslovit od nas. Povedal je, da odhaja v Ljubljano, odkoder bo organiziral pomoč za našo vrnitev. Bil je plemenit človek, pripravljen za druge žrtvovati sebe.

P. A.

Kaj nam nudi dobra knjiga

Dolga stoletja so tujci izkoriščali slovenski narod in mu odrekali najosnovnejše pravice. Takrat smo bili Slovenci tudi brez lastne književnosti, česar so se naši tlačitelji prav dobro zavedali in so skušali, da bi nas čim dalje obdržali v temi in nevednosti, ker bi nas tako mnogo lažje izkoriščali. Slovenski narod pa se je zavedel svoje samobitnosti in začel težko borbo za osvoboditev in enakopravnost. Začel se je izkopavati iz teme zaostalosti in se vključevati v vrsto drugih kulturnih narodov.

V tem prizadevanju nam je največ pomagala naša lastna književnost, ki nas je v teku desetletij postavila v eno vrsto z neštetimi številčno mnogo večjimi narodi, s katerimi se na kulturnem področju in na področju književnosti moremo pomeriti kot enak z enakim. Danes imamo tudi Slovenci naše velike može, priznane pesnike in pisatelje, za katere nas lahko zavida marsikdo.

Ko so bili pred dobrimi štiri sto leti položeni temelji slovenske književnosti, je narod začel dobivati v roke knjige, pisane v maternem jeziku, ki jih je vzljubil kot domačo narodno dobrino, jih čuval in branil kot največji zaklad. Kljub temu pa je danes še mnogo takih med nami, ki pomena knjige ne znajo ceniti, ki se ne zavedajo v polni meri, koliko se imamo zahvaliti prav knjigi, ki nas je spremljala v lepih kakor tudi težkih časih. Mnogokrat je knjiga naš najboljši prijatelj, daje nam nauke za življenje, usmerja našo pot po svetu, nam dviga samozavest in nas uči ljubezni do naroda, do materine govorice. Naša slovenska knjiga nas navdaja s ponosom, da smo del slovenskega naroda, naroda, ki je številčno sicer majhen, se pa po kulturnih dobrinah upravičeno lahko primerja z mnogo večjimi narodi. Zato nam nikakor ni treba tajiti naše narodne pripadnosti, kajti reven je tisti, ki zataji svoj narod, svoj jezik. Poskrbimo torej, da bo prišlo v naše domove čim več slovenskih knjig, v katerih bomo spoznali naše velike može in njih neminljive stvaritve. Hkrati pa bomo s čitanjem izpopolnjevali tudi naše znanje materne govorice — slovenskega jezika, zato navajajmo predvsem našo mladino, da bo rada segala po dobri slovenski knjigi in tako doraščala v zavedne člane narodne družine.

Knjiga pa nas bo učila spoznavati in zato tudi spoštovati druge narode, katerih kultura in književnost nam bosta postali prav tako dragi in spoštovanja vredni. In spoznavanje medsebojne kulture bo tisti most, ki bo povezoval narode in ljudstva med seboj.

Sežimo torej stari in mladi po knjigi, odprimo ji naša srca in naše domove. Naj ne bo slovenskega doma brez slovenske knjige, katere se v veliki meri poslužimo tudi pri medsebojnem obdarovanju ob praznikih in drugih takih priložnostih. **Obiščimo slovensko knjigarno »Naša knjiga« v Celovcu in se uvrstimo med tiste, ki so redno deležni njenih bogatih zakladov. Sredstva, ki jih bomo vložili za nabavo knjig, nam bodo le-te bogato poplačale.**

Slovenska prosvetna zveza naznanja:

VABILA

Slovensko prosvetno društvo »Svoboda« v Logi vesi bo priredilo v nedeljo, dne 21. februarja 1954, ob 14.30 uri v gostilni pri Marici igro:

»KRIVOPRISEŽNIK«

S pevskimi vložki bo sodeloval domači pevski zbor pod vodstvom pevovodje Aichholzerja.

Vabimo k številni udeležbi!

*

Slovensko prosvetno društvo »Peca« v Šmihelu vabi na prireditev, ki bo v nedeljo, dne 21. februarja 1954, ob 14.30 uri pri Šercerju.

Na sporedu igra:

»MICKI JE TREBA MOŽA«

Šmihelčani in okoličani, pridite v obilnem številu! Privoščite si v zadnjih predpustnih dnevih poštenega razvedrila, ki ga boste lahko deležni na naši domači prireditvi!

Z igro »Micki je treba moža« bomo gostovali na pustno nedeljo, dne 28. t. m., ob 14.30 uri v Žitari vesi v Prosvetnem domu.

*

Slovensko prosvetno društvo »Gorjanci« v Kotmari vesi vabi na igro:

»VDOVA ROŠLINKA«

ki bo v soboto, dne 27. februarja 1954, ob 20. uri pri Plajerju.

Prisrčno vabimo k številni udeležbi!

*

Slovensko prosvetno društvo »Drava« v Glinjah bo imelo v nedeljo, dne 21. februarja 1954 ob 15. uri pri Cingelcu na Trati

REDNI LETNI OBČNI ZBOR

Vsi člani društva so vabljeni, da se občnega zbora zanesljivo udeležijo.

Odbor

Anton Ingolič:

Žeja

I

Svenškoma, štiridesetletnemu Martinu in nekaj mlajši Neži, ni bilo nikoli prijetno, kadar sta po triurni hoji prišla do mesta. Begali so ju številni kolesarji, vznemirjala druga vozila in spravljali v zadrego gosposko oblečeni ljudje, ki sta se jim morala spoštljivo izogibati. Zaradi tega sta krenila, čim sta prišla do prvih mestnih hiš, na sredo ceste, kjer sta spet lahko stopala počasi in preudarno. V mestu sta hitro opravila; navadno sta prinašala na prodaj zgodnje sadje, drugačnih opravkov skoraj nista imela. Tri, štiri ure sta stala pri svojih koših na trgu, večkrat pa sta morala s svojim blagom od hiše do hiše. Malo pred poldnevom sta nakupila, kar je bilo pri hiši najpotrebnejše. Njune trgovine so se stiskale v zakotnih ulicah med pritličnimi hišami, od trgovine v Ilovcu pod Halozami so se razlikovale le po tem, da so imele nekaj več izbire in je bilo blago za spoznanje cenejše. Ko sta končala z nakupovanjem, sta zavila v nizko predmestno gostilno, spravila krožnik juhe, v katero sta si nadrobila vsak pol žemlje. spila pol litra vina, včasih samo jabolčnika, in krenila proti domu. Zunaj mesta sta se porazgovorila o vsem, kar sta nakupila in doživela med mestnimi hišami in ljudmi, ki sta se jih bala. Na najbolj samotnem kraju sta se ustavila, snela koša in ju postavila v travo pod drevo. Vzela sta v roke vsako kupljeno reč in si jo od vseh strani ogledala, preudarjajoč, za koliko sta jo kupila ceneje, kakor bi jo pri Topolovcu v Ilovcu. Polagoma ju je minevala tesnoba, ki ju je dušila ves dan.

Tega dne, bilo je konec meseca februarja, sta se že z doma odpravila s tesnobo v srcu. Prav za prav ju je misel na ta dan begala že nekaj tednov. Pot je bila še težja, kakor sta si jo predstavljala v najbridkejših urah.

Od doma sta se komaj odtrgala. Svenšek je venomer govoril o vinogradu in vsak čas stopil na sep ter se izgubljeno oziral po njem, Svenšca pa je kot pijana hodila iz sobe v vežo, od tam v kuhinjo in spet nazaj. Pri tem se je neprestano križala ter naročala otrokom, ki so kot odreveneli postajali na podstenju: »Molite, otroci, da se bo dobro izteklo!« Ko sta se končno le spustila po strmem sadovnjaku navzdol proti gozdu, se je Svenšek že čez nekaj korakov ustavil in se ozrl nazaj proti hiši.

»Martin, kaj gledaš?« je Svenšca vprašala s stisnjenim glasom in tudi obstala.

Svenšek je zamahnil z roko in se skoraj zadrl: »Nič ne gledam! Neža, stopi, da ne bova zamudila!« In pognal se je navzdol.

»Še prehitro bova tam,« je Svenšca zaječala in stopila za možem.

Toda komaj sta prišla iz gozda na travnike ob Dravinji, ki se je počasi vijugala med jelšami, sta se začela spet ustavljati in ozirati na hrib. Skozi Ilovec sta stopala naglo, kakor bi se bala, da bi ju kdo nagovoril. Ko sta prišla na široko cesto, ki ju je vodila naravnost proti mestu, sta stopala spet počasneje, se od časa do časa ozrla nazaj in poiskala domači sadovnjak, ki se je izgubljal v jutranji megli. Ko je ves utonil v njej, se nista več ozirala. Hodila sta počasi sredi široke blatne ceste, ki jo je tu in tam obrobljala proga zamazanega snega.

V mesto sta prišla oškropljena in utrujena, kakor da bi bila prinesla poln koš jabolk in sliv, čeprav nista imela ničesar. Svenšca ni vzela s seboj niti cekra, brez katerega še nikoli ni šla na tako dolgo pot.

»Martin, ko bi še enkrat govorila z Lizo in Štefanom, mogoče bi počakala do jeseni . . . « je tvegala Svenšca, ko sta stopila na most.

»Saj sem že poizkusil. Liza nam hoče slabo, tudi Štefan nima srca.« Svenšek je za hip obstal na mostu, se naslonil na ograjo in se za nekaj hipov zagledal v reko, ki se je zamazana in kalna valila pod njim.

»Mogoče bi jo le pregovoril,« je dahnila žena in še ona pogledala v šumečo Dravo. »Bog nas varuj, kako je visoka!« je zaječala, se naglo odtrgla od ograje in stopila za možem, ki je že brez besede nadaljeval pot.

Na koncu mosta je Svenšek znova obstal, kakor da ne ve, ali naj krene na levo navzgor, tam nekje je trgovina, kjer jeseni kupuje obleko zase in za družino, ali naj se obrne ob reki navzdol v spodnji del mesta, ki mu je bil slabo znan, saj tam skoraj ni imel opravkov.

»Še ni čas?« je vprašala Svenšca.

Svenšek je pokimal in krenil na desno. Prišlo mu je na misel, kako je pred sedmimi leti prav na tem mestu za trenutek obstal; domislil se je, kako sta se tedaj z Nežo vso pot živahno pogovarjala, kako sta komaj čakala, da bosta prišla k notarju in prevzela domačijo. Prva sta prišla, notar jima je dejal, da je cena precej visoka, težko bo izplačati vsakemu dediču po sedem tisočakov, toda onadva sta se smejala, češ, kaj pa ve mestni človek, koliko vina da vinograd, koliko jabolk, hrušk in sliv zraste v sadovnjaku in koliko drv je mogoče vsako leto prodati iz gozda! Sicer pa, če bi bil rekel, da ne more prevzeti, ali se ne bi bil takoj oglasil brat Miha? Dvojčka sta, oče se dolgo ni mogel odločiti, komu naj da. Če se Mar-

FRANCE BEVK:

V·R·N·I·T·E·V

Vedro, sinje nebo so obrobljale črne gore, na najvišji gori je ležal sneg. Potok je bil moten od deževja, vrbe so dremotno visele nad valovi in nad belim prodom. Hiše v rebri so bile kot beli, za praznike opravljeni otroci z velikimi očmi. Mir in občutje kot med procesijo ob Telovem, ko se kdaj pa kdaj le petelinje petje razlegne v molk.

Z nahrbtnikom je stopal skozi log in mislil:

Celo leto me ni bilo in še eno in še mesec povrhu. Bog ve, če je moj obraz še moj obraz? Ali se je žena medtem postarala ali pomladila? Ali so otroci zdravi? So — če niso njena davna pisma lagala v tolažbo meni in nji?

Na vrtu bo. Nad gredo se bo upogibala. V lepi bluzi. In fantek bo pri njej in deklica bo pri njej, oba s smehom in ljubeznijo: mama, mama, mama! Ali znata reči: ata?

Ko se bo ozrla, bo iztegnila roke: »Dolgo te ni bilo.«

»Dolgo,« ji porečem.

Še je mlada — zrla me bo. Potem šele me bo poljubila. Otroka takisto.

»Skoraj ves drugačen je tvoj obraz!«

»Skoraj,« bom rekel. Držal jo bom za roke in ne bom našel več besede. — Zavrgel je to glasno misel in pospešil hojo.

— Na balkonu bo. Svoj čas je bila vedno na balkonu, da me je prej zagledala, kadar sem se vračal čez uro ali dve; pa je zletela čez stopnice, ujela mojo glavo in jo poljubila, vzela brašno, tekla v sobo z njim in zopet meni naproti, ljubka srna.

Kako se bo sedaj to zgodilo? Mislim: že dve leti zre skozi okno in z balkona.

Kdo to ve? In danes pridem. Pozabila bo na bridkost pričakovanja, trikrat bo zbežala v sobe in se zopet vrnila.

»Enak si. Nič se nisi spremenil. Še ljubši si mi, kot si mi bil.«

«Ti si lepša — dražja si mi.«

»Otroka, pridita! Poljubita atka in sezita mu v roko. Atek je. Kolačev je prinesel.«

In otroka: »Ata, ata, ata!« —

Zavrgel je drugo glasno misel. Že je videl belo hišo v rebri. Upiral je vanjo pogled in skoraj bežal, še glasneje mislil:

— V sobi bo. Pridem po stopnicah, ustavim se in potrkam. Za hipec bo vse tiho. Najprej se bo pokazala glava izza duri, potlej bluza in potlej cela postava do nožic v čevljih:

»Kdo je?«

Hipec molka. Moj pogled se bo smehljal in dobrikal.

»Le oči sem še spoznala. Te so tvoje.«

Poljubila me bo na oči.

»Groza me je spremenila; zdaj bom zopet vaš.«

»Tonček! Jerica!...«

Tiho bom stopil v sobo, morda bosta oba spala. —

Še en prizor je zamislil, najprisrčnejšega, najneizraznejšega... Pred hišo je bilo konec klanca. Sence drevja so se plazile po stenah.

Tam je stal prazen vrt — kdo bi ga kopal v težkih dneh? Na oknih mrtvi šopi posušenih cvetic — kdo bi jih zalival v teh bridkostih? Okna so bila zaprta in tesno zagrnjena. Komu je do krvavih sončnih barv?

Trkal je. Vrata so bila zaprta. Po hiši je gluho odmevalo in nihče mu ni odprl.

VOLK IN LISICA

Nekoč sta se združila volk in lisica, da bosta skupaj živela in skrbela za hrano.

Tako najdeta vrč medu in ga skrijeta poleg brloga.

Kmalu se je lisici zahotelo medu in je začela z repom tolči ob stene brloga.

»Kdo pa trka?« vpraša volk.

»A, mene kličejo, da bi šla za botro« odgovori lisica, »pa ne vem, ali naj grem, ali ne.«

»Kar pojdi,« je rekel volk.

Lisica je šla k vrču in se najedla medu. Ko se je vrnila, jo vpraša volk:

»Kako si krstila otroka?«

»Začetek« odgovori lisica.

Čez nekaj časa se lisici zopet zahoče medu. Zopet potrka z repom.

»O, zopet me vabijo za botro. Ali naj grem?«

»Kar pojdi« odgovori volk.

Lisica je šla in se najedla medu.

»Kako si krstila otroka?« jo vpraša volk, ko se je vrnila.

»Sredina« odgovori lisica.

Minilo je spet nekaj časa in zopet se zahoče lisici medu. Potrka z repom in reče:

»Še enkrat me vabijo? Bi šla?«

»Kar pojdi« odgovori volk. Lisica je šla in pojedla ves med. Ko se je vrnila, vpraša volk:

»Kako ste krstili otroka?«

»Konec« odgovori lisica.

Drugi dan vidi volk, da ni več medu in obdolži lisico, da ga je pojedla.

»Jaz ga nisem, gotovo si ga ti... Da se ne bova prepirala. Vleživa se na sonce in komur se pocedi med iz popka, ta je kradel med.«

»Prav« reče volk in se vležeta na sonce. Ker je bilo sonce vroče, je volk hitro zaspal. Lisica skoči, postrga vrč in prinese še malo medu ter namaže volku popek.

Ko se je volk zbudil, mu ni preostalo drugega, kot da je priznal, da je kradel med.

Zaslužena kazen

Mladi mož stopi v vlak in vidi, da so vsi prostori zasedeni. Edino en sedež je še prost, a tja je položil debelušast, samovoljen gospod svoj kovčeg. Mladenič hoče dvigniti kovčeg na polico, a debelušasti gospod zagodrnja: »Pustite kovčeg na mestu; od mojega prijatelja je, ki bo takoj prišel.«

Mladi mož stopi k oknu in čaka. Ker pa prijatelja le ni, ugane, da je debelušasti gospod lagal, da bi imel več prostora zase. V trenutku, ko se vlak začne pomikati s postaje, reče mladi mož: »Vaš prijatelj je zamudil vlak, škoda bi bilo, če bi izgubil še prtljago.« Pri teh besedah pograbi kovčeg in ga vrže skozi okno.

Dva konja

Konja sta vlekla vsak svoj voz. Prvi je vlekel dobro, drugi je pa zaostajal. Začeli so prelagati tovor z drugega na prvi voz. Ko so preložili vse, je drugi konj lahko hodil in rekel prvemu: »Kar muči se in poti. Kolikor se boš bolj trudil, toliko te bodo bolj mučili.«

Ko so prišli na postajališče, je rekel gospodar: »Zakaj bi hranil dva konja, vozil pa le z enim. Rajši dam enemu krme, kolikor hoče, drugega pa zakoljem, bom imel vsaj kožo.« Tako je tudi napravil.

Konj in osel

Na travniku se paseta mlad poskočen jezdni konjič in stari osel. Pri tej priliki se razposajeni in malce ošabni konjič obregne nad oslom, češ kakšna je razlika med njima.

»Nas konje ceni vse. Nosimo gospodarje, vozimo imetnike, konji smo sploh navzoči pri vsaki večji slavnosti. A kdo se tedaj spomni na vas, uboge sivce! Kvečjemu, če se ljudje norčujejo iz vas,« zbada konj starega tovariša.

Oslu je slednjič dosti. Modro mu odgovori:

»Kaj kdo reče o oslovskem rodu, me ne zanima. Res je pa, da še noben konj ni jezdil osla. Pač pa je tebe, zali konjič, že čestokrat jezdil kak osel.«

Zakaj kokoš kokodaka, ko je znesla jajce?

Dolgo časa so iskali učeni ornitologi, to so pticeslovci, vzrok, zakaj kokodaka kokoš, ko je snesla jajce. Njihovo iskanje ni bilo zaman. Odpraviti so se morali daleč, da so se povzpeli do prave razlage. Na otoku Javi namreč živi tako imenovana »banikva«, ki predstavlja divjo obliko, iz katere je nastala naša domača kokoš. Ta divja kokoš zleti, ko je znesla jajce, par sto metrov daleč in začne kokodakati, da prevari vse roparice, ki jim gredo sveža kokošja jajca v tek, glede mesta, kjer je znesla. Tu je kokodajsanje na pravem mestu. Ko pa je kokoš po svoji ukrotitvi izgubila možnost letanja, opravi kokodajsanje kar na licu mesta, čeprav nima njeno vpitje več prvotnega pomena.

Ožgana koža namesto lepote

Pred nedavnim je bil v nekem pariškem listu oglas: »Vaš obraz bo brez gub!« — Kdo bi se ne razveselil tako obetavnega oglasa in poizkusil licu vrniti nekdanjo svežino? Tudi neka 57-letna pariška gospa se je zanimala zanj in se odpeljala s taksijem na naslov iz oglasa.

Sprejela jo je starejša ženska, ki je govorila francosko z angleškim naglasom. Ogledala si je gospejin obraz in prepričevalno rekla: »V nekaj minutah bo vaš obraz za dvajset let mlajši!«

Gospa se je poslušno vsedla v naslanjač, zaprla oči in začutila na obrazu nekam zdrizasto snov. Sedela je dve minuti in plačala za »pomlajevalni« postopek deset funtov.

Še preden je prišla domov, je začutila pekoče bolečine po vsem obrazu. Doma se je pogledala v zrcalo. Na obrazu zares ni bilo nobene gube več, pa tudi zelo malo svoje kože je opazila na licih. Brž se je odpravila k zdravniku, ki je ugotovil opekline tretje stopnje!

Vse skupaj se je končalo pred sodiščem, kjer so »specialistko« obtožili poškodbe. Morala je plačati visoko globo, a je niso našli, ker jo je medtem že pobrala na varna tla britanskega otoka.

---

tin ne bi bil oženil z Nežo, ki je nekaj več prinesla k hiši kakor Mihova Franca, in če ne bi bil Martin dobil v prvih petih letih štiri otroke, medtem ko je Miha imel enega, bi bila domačija gotovo bratova. Zato je moral biti vesel, da jo je dobil.

»Martin!« je jeknila Svenšca in se dotaknila moževega lakta s svojo zdelano roko.

Svenšek se je okrenil k ženi; njen pogled je izražal prej začudenje kakor žalost. Tudi njega je prešlo: ali je res? Ni dolgo, kar sta šla tod z vse drugačnimi mislimi in načrti! Tedaj sta računala, da bosta že v dveh letih izplačala Miha in Lizo, naslednje leto pa Štefana, ki je živel neznano kje.

»Letos bo novi nasad prvič rodil,« je Svenšek spregovoril nekaj drugega, kakor je mislil in kakor ga je vprašala žena. Pred očmi se mu je pokazal oni del vinograda, ki ga je zasadil z mladim trsom; pred dnevi ga je obrezal. Vsak trs posebej je imel v rokah. »Dobro kaže,« je naglo končal.

»Samo za koga?« je vzdihnila Svenšca in se še tesneje ogrnila v veliko, močno oguljeno rjavo ruto.

»Pojdiva!« je stisnil Svenšek skozi zobe, čeprav se nista bila ustavila.

Ko sta zagledala na drugi strani prostornega trga visoko sivo zgradbo, so jima noge začele odpovedovati. Že od nekdaj je Svenška obhajal nedoločen strah pred to stavbo, vendar, dokler ni pred leti izgubil pravde s spodnjim sosedom Pulkom, je menil, da je v njej doma pravica, pač trda in neizprosna pravica; potlej pa je vedel, da sodnija ni dom pravice.

»Morda pa bodo presodili po pravici?« je šepnila žena v njegove misli.

»Morali bi,« je Svenšek pritrdil. Čez čas pa nadaljeval z zadržano jezo: »Ko sva prevzela, je bil mošt po pet, šest dinarjev, lani po poldrugi dinar. Dogovorili smo se, da bodo dobili po sedem tisočakov, to je štiri polovnjake mošta. Zdaj pa bi jih moral za enega prodati petnajst. Toliko niti ne pridelam.« Pomolčal je, kakor da čaka na ženin odgovor. Svenšca je samo zavzdihnila, zato je Svenšek trdo končal. »Kaj imava še na prodaj? Nekaj voz sadja, kadar je letina, in pletenko ali dve žganja. Kupiti pa morava vse! Nas je devet, Štefan je sam, pri Lizi so le trije. Tudi Munda in Topolovec bi lahko počakala. Bogataša in skopuha! Že jeseni bo obrodil mladi vinograd. Dvanajst polovnjakov bom prodal. Če bo poštena cena, bi izplačal Štefana ali Lizo.«

»Najprej bi moral Lizo!« ga je opomnila Svenšca.

Ženin odgovor je sprožil v Svenšku nov val misli in besed.

»Sodnija mora sprevideti,« je dejal, »kakšne so bile cene pred sedmimi leti, ko sem prevzel, in kakšne so danes. Tudi mora vedeti, da nisem ta čas lenaril in zapravljal. Sadovnjaki niso bili nikoli takšni, kot so zdaj, mladi vinograd, ki sem ga zasadil, je zlata vreden. Pa vendar ne bi dobil letos za posestvo štirideset jurjev, tedaj pa so ga ocenili na sedemdeset.«

Tako je govoril, vendar ni bilo ne v njegovem ne v srcu njegove žene nikakršnega upanja. Ko sta stopila pred visoko neprijazno sodnijsko poslopje, je bil Svenšek — majhen, suhljat mož s košatimi, rdečkastimi brki pod topim nosom — videti kot prileten starec. Svenšca, ki se je na vežnih vratih prijela za suknjo svojega moža kakor otrok očeta, se je trdno zavila v ruto, da je bila videti kljub petemu mesecu blagoslovljenega stanu drobna kot petnajstletno dekletce. Opotekla sta se v sobo, kjer naj bi se vršila dražba njunega posestva, in zmedena obstala pri vratih. Sprva nista nikogar prepoznala. Polagoma pa so se iz množice izluščili posamezniki. Zdaj jima je bilo še bolj zoprno.

»Končano je,« je jeknila Svenšca. »Pojdiva domov. Kaj hočeva tu?« Prijela je za kljuko in obvisela z zmedenim pogledom na svojem možu.

Ženine besede so Svenška zdramile. Od nekod je zaduhtelo po pomladni rasti. Zavedel se je, da je še gospodar lepega, deset oralov velikega posestva na najlepši legi Vinskega vrha. Ujel je ženo za roko in spregovoril tiho, prepričevalno: »Zakaj bi bilo izgubljeno? Na sodišču sva, ne pri advokatu!« Stopil je proti leseni pregraji, ki je ločila sobo v dva, skoraj enaka dela.

»Martin Svenšek?« ga je ogovoril zavaljen človek za mizo onstran pregraje. Njegov glas je bil votel, kot bi prihajal iz praznega soda. Gospod se je dvignil; zdaj se je šele videlo, kako je velik in obilen.

»Kaj pa mislite potem?« je spet zadonelo iz njega.

Svenšek se je prijel za pregrajo. Torej je že vse izgubljeno? ga je prešlo. Ni upanja, da bi se ga usmilili?

Haloški kmetič je uprl svoj raztrgani pogled v ženo, nato v advokata in zajecljal:

»Kako mislijo, gospod?«

»Posestvo vam bo prodano,« je odvrnil dr. Zeba surovo. »Kupcev je dovolj, kakor vidite!«

Svenšek je spet pogledal po ženi, ki je s široko odprtimi očmi strmela vanj. Zdaj ni bilo nobenega dvoma več.

»Kje blizu si bova kupila kaj manjšega,« je zajecala žena namesto moža. »Vendar, gospod...« je zaprosila solznih oči.

Toda njena prošnja se je že po prvih dveh besedah izgubila v Zebovem donečem glasu. »Upnikom dolgujete osem in dvajset tisoč tri sto petdeset dinarjev. Nekaj tisočakov bodo nanesli stroški.«

(Dalje prihodnjič)

Ing. Nace Nachbar:

Pasemske lastnosti prašičev

Pri nas so v glavnem razširjeni prašiči bele plemenite in bele požlahtnene pasme. Med obema pasmama ni veliko razlike v proizvodni sposobnosti, pač pa so razlike med posameznimi rejami v pasmi sami. Čiste pasme, bodisi ene ali druge, le redko najdemo pri naših kmetovalcih, ker še nimamo zato primernih živinorejskih zadrug, ki bi razpolagale z dovoljnim kakovostnim plemenskim materialom, pač pa imamo križance obeh navedenih pasem, kjer prevladujejo znaki nemške bele ali pa požlahtnene pasme.

Obe pasmi imata skupno svojstvo, da svinje kotijo 8—12 pujskov, ki štiri tedne stari tehtajo 6—7 kg; 10 tednov stari pa imajo že okrog 20 kg in več. V starosti 6—7 mesecev dosežejo lahko tudi 100 kg.

Bela plemenita se od požlahtnene pasme po zunanjih oblikah razlikuje v glavnem v tem, da so ušesa pri požlahtneni pasmi viseča in velika, medtem ko ima bela plemenita sicer tudi velika ušesa, ki pa so pokončna in nekoliko naprej nagnjena. Vrat požlahtnene pasme je dobro mišičast in stegnjen v nasprotju z belo plemenito, katere vrat je srednje dolg, razvit in poln v zatilniku. Hrbet je pri beli plemeniti močan in raven ter enakomerno širok, medtem ko je hrbet požlahtnene pasme sicer tudi močan, pač pa nalahno vzbočen in dobro mišičast. Boke ima zmerno pobite široke in dolge, dočim so boki pri beli plemeniti prav malo pobiti, sicer pa tudi dolgi in široki.

Noge so pri obeh pasmah suhe, dolge in pravilne stoje. Trebuh je obsežen, globok. Skupno svojstvo obeh pasem so še dobro razvita globoka, široka in zaobljena prsa.

Spolni znaki so pri obeh spolih navedenih pasem dobro izraženi. Seskov je najmanj 12, ki so enakomerno razparjeni. Koža je čista, prožna in zdrava. Ščetine so bele. Glava požlahtnene pasme je v profilu v ličnem delu zmerno sedlasta, sicer pa je suha in srednje dolga s širokim čelom pri srednje dolgem rilcu. Bela plemenita ima glavo nalahno upognjeno v prehodu iz čelne kosti v nosno. Rilec je srednje dolg in širok. — Navajam glavne karakteristike zato, da bomo že na oko lahko presodili s kakšno pasmo imamo opravka, kar nam lahko koristi pri nakupu plemenskih živali.

V podrobnosti se ne bom spuščal, ker smatram, da bo to dovolj za presojo. Tudi ne gre zato, da bi se seznanili z drugim pasmami, ker pri nas niso razširjene in zato za nas tudi nimajo večjega pomena.

Veliko bolj nas bo zanimala vzreja prašičev, če smo se že v naprej odločili za smer proizvodnje. Tudi tukaj odločajo tržišče in lokalne prilike, ali se bo obnesla reja prašičev za meso ali za mast ali pa proizvodnjo pujskov za prodajo. Ker sta obe pasmi, tako požlahtnena kot tudi bela plemenita pasma, plodni in hitro rastni ter zmožni za proizvodnjo mesnatih prašičev, kakor tudi za pitanje na mast, nam preostaja samo še to, da se prilagodimo trgu, bodisi z mesom, z maščobo ali pa s proizvodnjo pujskov.

Uspeh prašičereje pa zavisi še od številnih drugih okolnostih in to v prvi vrsti od odbire svinj za pleme. Ker so v vsaki reji živali, ki se z ozirom na proizvodne sposobnosti razlikujejo med seboj, bomo od njih odbrali za pleme najboljše, torej take, od katerih pričakujemo, da bomo dobili kakovostno boljši naraščaj.

Proizvodna sposobnost, poreklo in zunanjost plemenskih živali odločata o plemenski vrednosti živali. Ker nam za presojo plemenite živali manjkajo podatki o rodu, smo često prisiljeni, da se zanesemo na ocenjevanje po zunanjosti, ker tudi na ta način precej zanesljivo sodimo o zdravju in konstituciji živali, to je o osnovnih lastnostih za vsako uspešno rejo. Ne bo nam težko ugotoviti zdravstveno stanje živali, ki je odraz skladnega delovanja vseh organov, kajti to se vidi že na koži, ščetinah in na vidnih sluznicah. Koža naj bo čista in prožna, pri pujskih rdečkasto nadahnjena, kar je znak dobro prepletenega krvnega ožilja. Ščetine naj bodo gosto porasle in naj imajo obliko loka, sluznica mora biti vlažna in malo rdečkasta. Telesna toplota zdravega prašiča je 39° C. V minuti napravi prašič 15—20 vdihljajev. Dihanje je enakomerno. Kašlanje da slutiti pljučna obolenja.

Nadalje moramo iz plemenske reje izločiti vse na kili (Bruch) in podobno obolele prašiče. Ker se kilavost podeduje, ne bomo vzeli v rejo prašičev, če se v gnezdu nahaja kakšen kilav prašič.

Razumljivo je, da zdravje živali zavisi v glavnem od oskrbovanja in od krmljenja.

PRAVNE ZADEVE
V PRIMERIH

Kolikokrat se lahko pritožimo z rekurzom ali prizivom?

Ko je višje sodišče (druga instanca) rešila rekurz v postopanju radi motenja posesti, **je s tem stvar končana in ni več pritožbe.** V drugih razsodbah, ko je na splošno mogoča pritožba (priziv), je sem ter tja mogoč tudi rekurz, toda te možnosti more razlikovati samo pravnik. Na splošno moramo proti razsodbam streljati s prizivi, vložiti pa more tudi priziv samo odvetnik, razen v nepriporočljivem slučaju, ki smo ga že omenili; on bo tudi vedel, če je vmes kak rekurz mogoč. Če je **odločilo višje sodišče proti nam, je mogoča še ena pritožba, ki jo imenujemo revizijo, tudi v 14 dneh, in sicer na najvišje sodišče kot tretjo instanco.** Samo v malenkostnih zadevah je revizija izključena, sicer pa je stvar pravega in natančnega advokata, kako in kedaj je mogoče in še priporočljivo vložiti revizijo, če je druga instanca proti nam odločila, ker more vse te možnosti in načine, kaj je treba posebno izpodbijati in kako, vedeti samo pravnik, torej advokat!

Vendar pa z rekurzom, s prizivom in z revizijo še niso izčrpane vse možnosti obrambe ali napada! Naš civilni pravdni red pozna razen prej omenjenih treh sredstev še dve drugi sredstvi, od katerih eno imenujemo »ničnostno tožbo«, eno pa obnovitveno tožbo, po nemškem »Wiederaufnahmsklage«. Ničnostna tožba, po nemško »Nichtigkeitsklage« je na splošno mogoča samo v dveh glavnih slučajih, to je prvič, če je sodil sodnik, ki je po zakonu izključen. Tak slučaj bi bil dan, če sodi sodnik v lastni zadevi, ali pa če ima v isti zadevi tudi lastne dolžnosti, dalje če sodi v zadevi žene ali sorodnikov v četrti stopnji in svaštva v drugi stopnji, če sodi v zadevah svojih varovancev, v zadevah, ko je bil postavljen za zastopnika strank, ali pa če je bil pri enem podrejenem sodišču v isti zadevi že sodil. **V poštev pride tudi drugi slučaj, da je sodnik svoje nasprotno mnenje že pred koncem povedal in se sicer pristransko obnašal tako, da ga je žaljena stranka odklonila, kar se mora zapisati,** pa je vendar o stvari razsodil. — Navedli smo te slučaje, ker se sicer redko, včasih pa vendar pripetijo.

Druga, obnovitvena tožba zahteva, da se gotovo zgrešeno postopanje obnovi, ker je bila kaka listina kot podlaga sodbe, n. pr. testament, dolžno pismo, ali druga izjava, ponarejena ali goljufivo napravljena, če je priča, na katero se sodba opira po krivem pričala, če se je sodba dosegla na goljufiv način, če se najde v isti zadevi že pravomočna sodba, če je stranka v stanu z novimi dokazili in pričami, ki jih prej ni poznala spremeniti podlago sodbe in tako dalje. To smo iznesli, da naši ljudje ne obupajo že po treh sodbah, ker je pomoč še vedno mogoča! Treba pa je tudi poznati pravo kljuko, kjer naj pritiskamo, in o tem bomo še pisali!

Pogovor s čebelarji

Čebelarsko leto se prične že v jeseni. Vsak dober in previden čebelar že v jeseni pregleda in oceni svoje panje in to še prej predno jih postavi na pravilno mesto, kjer bodo ostali čez zimo. Potem pregleda, koliko ima panj ali družina hrane čez zimo in kakšne starosti so matice. Previdni čebelar se vedno ravna po oceni panja.

Močni Žnidaršičevi panji rabijo najmanj do 10 kg medu in to ajdovega, rožnatega ali pa lipovega. Za slabše ga zadostuje 8 kg, medtem ko navadnim kmečkim panjem zadostuje 5—6 kg medu. Če v panjih ni medu, potem moramo med nadomestiti s sladkorjem. Z navedeno količino hrane se morejo čebele preživeti skozi celo zimo do aprila meseca.

Glede matic je najbolj pametno, da že v jeseni odstranimo vse one, ki so dosegle starost treh let. Ravno tako odstranimo vse slabiče, kajti če izgubi družina med zimo matico, je uničena in z njo tudi hrana, katero je do pogina uporabila.

Kakor sem že večkrat omenjal, čebelarji tudi pozimi ne smemo spati, temveč moramo paziti, kaj se godi pred našimi čebelnjaki. Vedeti moramo, da tudi naše uboge male živalice niso brez sovražnikov.

Ptica »senica« in špičesta miš sta glavna sovražnika čebele; uničita nam lahko cele družine. Zato ptice krmite, toda ne pred čebelnjakom, kjer se potem zbirajo in kljuvajo na panje ter s tem budijo čebele, temveč vedno stran od čebelnjaka. Marsikateremu se morda zdi škoda za čas in hrano, da bi jih krmil, ali vsak naj se zaveda, da mu po drugi strani spet koristijo in poplačajo njegov trud s tem, da bodo v sadovnjaku uničile sadne škodljivce in zajedavce. Zaradi miši pa glejte, da žrela pri panjih ne bodo previsoka.

Prišel je mesec februar, mraz pričenja popuščati in nastopili bodo toplejši dnevi. Takrat bo treba sneg pred čebelnjaki odstraniti oz. odmetati, prostor pa posuti s plevami, s senenim drobom ali pa z žagovino. To zaradi tega, da čebelice pri svojem prvem izletu ne bodo prišle na sneg in na njem otrpnile.

Ko bo februar pokazal nad 10° C toplote, bomo začeli sprednje lepenke počasi odstranjevati. Pri tem bomo že na lepenki videli, kakšno življenje živi družina v notranjosti. O tem pa prihodnjič!

P r i p o m b a : Spredaj sem pozabil omeniti, kaj naj napravi čebelar, ki svoje dolžnosti glede prehrane čebel v jeseni ni izpolnil. Tudi sedaj svojo napako lahko popravi. Ob ugodnem vremenu lahko doda še tisto količino hrane, ki jo je v jeseni premalo dal.

V i n k o P e č n i k

Kaj naj vemo o varstvu rastlin

Srčno trohnenje pese

V lahki apneni zemlji, kjer pesa trpi zaradi suše, opazimo rastline, pri katerih se srčni listi sušijo in umirajo. Sčasoma se posuše še zunanji listi in bolezen lahko preide na sam koren. Na korenu pa povzroča suho gnilobo.

Tej zemlji primanjkuje bora. Dali ga ji bomo v obliki boraksa.

Pesna listna pegavost (Blattfleckenkrankheit der Rübe)

Posebno v preteklem letu smo opazili, da je pesno listje močno napadeno od listne pegavosti. Najprej opazimo na listju majhne okrogle pege z rdečim robom. Ko se pege posušijo, nastanejo luknjice, ki se trgajo in listje se polagoma posuši. Zaradi tega je ovirano presnavljanje. Namesto tvorbe korena in škroba rastejo listi.

Ko smo spravili pridelek z njive, zberemo tudi suhe liste na kup in jih sežgemo. Da preprečimo okužbe, peso ne bomo posejali 2—3 leta na isto njivo. Uporabljamo močna kalijeva gnojila, ki jačijo odpornost rastline. Močno napadan nasad bomo tekom poletja škropili z bakrenimi pripravki (Kupferkalkbrühe).

Pesna ogorčica (Rübenälchen)

Na njivah, kjer se češče goji pesa, se pokaže nekaka utrudljivost zemlje. Če pogledamo na njivo pese opazimo, da so listi v vročini oveli čez noč, ali pa v deževnem vremenu ovenelost preneha. Listje prične polagoma rumeniti in se posuši. Razvije se obilo sočnih listov, ki ostanejo majhni. Korenine so močno obraščene. Na koreninah pa opazimo drobne belkaste otekline — ciste, ki so pozneje mehke in se dajo zmečkati.

Povzročitelja zatiramo na ta način, da žarišče takoj odstranimo. Na napadeni površini peso ne gojimo 5 let. Paziti moramo pri obdelavi, da ne prenašamo škodljivca z orodjem ali zemljo na drugo njivo. Na napadeno njivo posejemo najbolje lucerno ali koruzo.

ZA GOSPODINJO IN DOM

Kuharski recepti

Juha iz suhega graha

Suh grah, prekajeno svinjino ali slanino, prežganje.

Grah operi in zvečer namoči. Drugi dan ga zavri v isti vodi, odlij in nalij drugo, svežo in toplo vodo. Kuhaj grah do mehkega in ga pretlači skozi sito. Naredi prežganje iz masti ali masla, moke in zelenega peteršilja. Prideni k pretlačenemu grahu, zalij z juho ali vodo, soli in popraj ter pusti še nekaj časa vreti. Juhi prideni na kocke zrezano prekajeno svinjino ali slanino. Juho serviraj z opečenim kruhom ali ocvrtim grahom.

PRAKTIČNI NASVETI

Očala ne bodo motna, če jih narahlo namažemo z glicerinom in previdno obrišemo z jelenovo kožico ali staro rokavico.

Jabolka, češplje in drugo sadje najhitreje olupimo, če ga potopimo za minuto v vrelo vodo in takoj pretresemo v mrzlo. Lupine so nato tako tanke kot pri kuhanem krompirju.

Natrgano cvetje ostane sveže, če vtaknemo peclje v slano vodo, v pesek ali tudi v vodo, v kateri smo raztopili tableto aspirina.

Lovska pečenka

Pol kg govedine, pol kg svinjine, 5 dkg prekajene slanine, 2 žemlji, četrt l smetane, 2 jajci, 3 sesekljane sardele, pol žlice kaper.

Meso zmelji, posoli in zabeli s čebulo in peteršiljem, ki si ga prepražila v prekajeni slanini, prideni še v mleku namočeni in ožeti žemlji ali kruh, 2 žlici smetane, jajci, malo popra in sesekljane sardele. Dobro premešaj in napravi štruco na deski, ki si jo potresla z moko, položi jo v pomazano pekačo in polij z razbeljeno mastjo. Deni jo v vročo pečico in med pečenjem pridno polivaj z mastjo. Pečeni odlij odvišno mast in polij s smetano, v katero si vmešala nekoliko moke in sesekljanih kaper. Pečenko še malo popeci, nato jo zreži na rezine, zloži na krožnik, polij z omako in serviraj z različnimi solatami.

Orehov kolač

15 dkg masla, 36 dkg sladkorja, 6 jajc, 15 dkg zmletih orehov, 21 dkg moke, 3 dkg citronade ali limonovega soka.

Maslo, 21 dkg sladkorja, 3 rumenjake in 3 cela jajca penasto vmešaj. Potem primešaj rahlo moko. Namaži zmes na pomazano in z moko potroseno pekačo za dva prsta debelo in svetlorumeno zapeci. Potem pomaži z naslednjim nadevom in v pečici zapeci.

N a d e v : V trd sneg 3 beljakov stepi 15 dkg sladkorja na toplem, da se zgosti. Nato primešaj 15 dkg zmletih orehov in na kocke zrezane citronade. Če nimaš citronade, se posluži limone. Pečen kolač razreži v poševne koščke. Ta nadev lahko uporabiš tudi za torte.

Moda

Zelo enostavnega kroja je pričujoča šolska halja za deklice z velikimi žepi in majhnim ovratnikom.

Praktičen predpasnik z naramnicami in velikimi žepi, ki spodaj popolnoma zakrije obleko, da se čuva pred prahom.

SLOVENSKI vestnik
GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Stran 8 | Petek, 19. februar 1954 | Štev. 7 (617)

Odkrita nacistična propaganda

Minuli teden v četrtek, torej ravno toliko prepozno, da nismo mogli objaviti že v zadnji številki, je imel javno zborovanje v Celovcu VdU-jevski renegat dr. Stüber ali »divji Stüber«, kakor ga često imenujejo njegovi nekdanji strankarski bratje.

Kakor znano, je VdU jeseni 1953 dr. Stüberja izključil iz svojih vrst, le-ta pa je potegnil za seboj še nekaj prej vplivnih funkcionarjev in že dva dni po izključitvi ustanovil novo stranko pod imenom »Svobodnjaško združenje Avstrije«. S tem je razkroj v vrstah VdU, ki je bil že dalje časa očiten, zlasti ob raznih volitvah, dobil tudi svojo vidno obliko. V svojem govoru o »nacionalni politiki v Avstriji« je dr. Stüber dokazal, čeprav si tega le še ni upal dobesedno izustiti, da je s VdU-jem prelomil, ker je le-ta še premalo nacističen in velenemški. Očital mu je le, kar pa končno ne pomeni nič drugega, da njegovo vrhovno vodstvo ni vodilo dosledne »nacionalne« politike, ampak se je spuščalo v paktiranje s koalicijskima strankama v Avstriji.

Stüberjev govor je bil sicer v celoti ena sama velenemška, nacistična propaganda. Sprva se je razrepenčil nad povojnim »neusmiljenim preganjanjem in zasledovanjem« ubogih nacistov, ki da vendar nič drugega niso storili kot da so verjeli »v veliko in sveto stvar domovine«. Terjal je popravo škode sedaj izključno za njih, češ da je žrtvam fašizma (tako jih je seveda on imenoval) bila »dozdevna« škoda že več kot popravljena na škodo bivših nacistov. Ko je dalje napadel z vseh strani koalicijski stranki, je izjavil, da sta stranki interesov, medtem ko bi VdU moral biti, njegovo svobodnjaško združenje pa je in bo »stranka svetovnega nazora«, kar so »nacionalni« (beri nacisti — op. ur.) v času prve republike vedno bili.

Ne le indirektno se je dr. Stüber izživljal v prikazovanju nacizma v najlepših barvah, javno se je tudi razhudil nad ljudmi, ki se danes smejijo na račun »1000-letnega rajha« in nad odgovornimi faktorji v Avstriji, ki da so vse, kar je bilo morda res slabega v nacističnem času, prevzeli in ohranili, vse kar je bilo dobrega — »in bilo je zelo mnogo dobrega«, je dobesedno dejal — pa so vse vprek odpravili. Tako je dr. Stüber povedal še mnogo sličnega od tega, kar so pridigovali Goebbelsovi odposlanci v Avstriji tik pred »anšlusom« leta 1938. Višek pa je nedvomno predstavljala njegova izjava, da mora stremeti nacionalna politika v Avstriji za »veliko nemško domovino v evropskem prostoru, za bodočnostjo, v kateri se ne bo treba sramovati zaradi preteklosti«. Isto bi seve lahko povedal — tako je vsekakor izzvenelo — z drugimi besedami, in sicer, da naj bi bila avstrijska bodočnost spet nacistična. Da imajo v tem pravcu govoriti tehtne, in morda najtehtnejše besede tudi še demokratične avstrijske množice — na to nepoboljšljivi gospod Stüber seveda niti ni pomislil!

Povezava med slovenskimi izseljenci in domovino

Na nedavnem občnem zboru Slovenske izseljenske matice v Ljubljani je bilo ugotovljeno, da živi v različnih državah in delih sveta približno 350.000 slovenskih izseljencev, kar pomeni, da živi vsak četrti Slovenec kot izseljenec v tujini. Večinoma so to izseljenci, ki v preteklosti doma niso imeli zaslužka in so bili prisiljeni iskati si ga v tujini.

Slovenska izseljenska matica, ki skrbi za to, da se izseljenci po svetu ne odtujijo svoji domovini, je v zadnjih letih navezala stike s Slovenci v vseh državah razen Brazilije, Urugvaja in Afrike. Zelo živahne stike vzdržuje z organizacijami izseljencev v Franciji, Belgiji, Holandiji kakor tudi z izseljenci, ki žive v Združenih državah Amerike.

Slovenski izseljenci v tujini imajo mnogo pevskih zborov, dramskih in glasbenih skupin v okviru svojih kulturnih društev, zidajo si svoje narodne, društvene in delavske domove. Vse to jih združuje in ohranja v njih narodno zavest in ljubezen do domovine. Prav na tem področju jim pomaga Slovenska izseljenska matica v Ljubljani s pošiljkami slovenskih knjig in časopisov. Lani je izdala posebno slovensko pesmarico, zdaj je v tisku zgodovina slovenskega naroda v slovenskem in angleškem jeziku, izšel je prvi letnik Slovenskega izseljenskega koledarja, v kratkem pa izide tudi prva številka glasila Slovenske izseljenske matice »Rodna gruda«, ki bo redno izhajala desetkrat na leto.

Vedno bolj živi so tudi osebni stiki med izseljenci in domovino. Lani je obiskalo Slovenijo 1400 izseljencev, in sicer iz Amerike, Francije, Belgije, Holandije in Vestfalije, dva pa celo iz Ugande v Afriki. Povsod so jih lepo sprejeli in priredili zanje več izletov, predavanj in koncertov.

Lani je nameraval Slovenski oktet, ki je gostoval tudi pri nas na Koroškem, potovati na turnejo v ZDA, a zaradi klevet nazadnjakov in sovražnikov Jugoslavije ni dobil vstopnega dovoljenja od ameriških oblasti. Zato pa namerava gostovati letos v Belgiji in Holandiji in nuditi tamošnjim slovenskim izseljencem izredno kulturno doživetje. Na občnem zboru Slovenske izseljenske matice so tudi sklenili, da bodo skupno s Svetom za prosveto in kulturo LR Slovenije dali v prihodnjem šolskem letu šest štipendij na ljubljanskih šolah za študente izseljence. Za izseljence bodo izdelali tudi več filmov, ki bodo prikazovali lepoto slovenske zemlje. Do letošnjega avgusta bodo postavili spomenik pisatelju-izseljencu Luisu Adamiču; v tem času, ko bo spet največ izseljencev na obisku v svoji stari domovini, pa nameravajo organizirati vsedržavni izseljenski teden.

Za predsednika Slovenske izseljenske matice je bil ponovno izvoljen književnik Tone Seliškar, za prvega podpredsednika Tomo Brejc, za drugega pa Zima Vrščajeva.

Šport ne pozna meja...

(Nadaljevanje s 1. strani)

ampak ima samo en cilj, vzgajati mladino v duhu prijateljstva in sodelovanja med narodi.“ Nazadnje se je zahvalil še dr. Mirt Zwitter kot član Športnega društva Zahomc vsem, ki so sodelovali ter izrazil misel, da naj bo skakalnica nov most prijateljstva med mladino treh narodov-sosedov.

Potem je predal krasni pokal „Zilje“ zmagovalcu Lojzetu Gorjancu. Vsakemu prvemu iz obeh skupin pa spominske plakete. Podeljenih je bilo tudi več drugih nagrad.

Zvečer so prihajali ljudje iz Zahomca in širne okolice na smučarsko veselico v Hrepcovo gostilno. Lahko rečemo, da skoraj nihče ni manjkal. Veselo razpoloženje je prevzelo vsakega izmed navzočih in ni čuda, da so vsi zagotavljali: „tega ne bomo pozabili, zelo lepo je bilo“. Italijani, Jugoslovani in domačini, vsi smo bili ene misli, namreč, da se prihodnje leto ponovno najdemo.

Dobro uspela prireditev ter pohvala strokovnjakov naj nam bodo vzpodbuda za nadaljnje delo v plemenitem športu.

Rezultati na otvoritvi 30-metrske skakalnice

V mednarodni konkurenci:

1. Gorjanc Lojz, Jugoslavija, 30 in 30,5 m 205,1 točk; 2. Podlogar Janez, Jugoslavija, 29 in 29 m, 195,9 točk; 3. Franko Matija, Jugoslavija, 28 in 28 m, 192,3 točke; 4. Saksida Janez, Jugoslavija, 28 in 29 m, 189,1 točk; 5. Premur Rudi, TSV Bistrica ob Dravi, 26,5 in 26 m, 181,4 točk; 6. Trunk Lojz, Športno društvo Zahomc, 25,5 in 25,5 m, 169,6 točk

Ostali naši tekmovalci so zasedli v mednarodni konkurenci naslednja mesta: 9. Kuri Norbert, Športno društvo Zahomc, 13. Wiegele Franci, ŠD Zahomc, 14. Safran Franci, Smuč. sekc. Bilčovs, 15. Galobitsch Matija, ŠD Zahomc 17. Gabriel Hanzi, ŠD Št. Janž v R., 18.Grolitsch Franc, ŠD Zahomc, 22. Grolitsch Fric, ŠD Zahomc, 24. Gasser Hanzi, Smuč. sekc. Bilčovs, 25. Oman Franc, ŠD Zahomc, 31. Pipp Tomaž, ŠD Zahomc.

Najboljši med 11 koroškimi tekmovalci do 18. leta so naslednji:

1. Keuschnig Heinz, SZ Celovec, 24,5 in 24 m, 166,5; 2. Troller Herbert, SV Št. Ilj, 24,5 in 25 m, 163,4; 3. Wiegele Franci, ŠD Zahomc, 23,5 in 23 m, 156,8; 4. Gabriel Hanzi, ŠD Št. Janž v R., 22 in 22 m, 148,3.

Najboljši med 14 koroškimi tekmovalci čez 18 let so naslednji:

1. Premur Rudi, TSV Bistrica na Dravi, 26,5 in 26 m, 181,4; 2. Trunk Lojz, ŠD Zahomc, 25,5 in 25,5 m, 169,6; 3. Jelitsch Hans, SZ Vrba, 24 in 25,5 m, 168,3; 4. Kuri Norbert, ŠD Zahomc, 24,5 in 23 m, 164,7.

Smučarski dan v Bilčovsu

Slovensko smučarsko društvo in ASKÖ v Bilčovsu sta priredila minulo nedeljo smučarske tekme. 56 smučarjev je tekmovalo na 2,5 km dolgi progi in 25 skakalcev na 20-metrski skakalnici. Veliko ljudi se je zanimalo in prisostvovalo tekmam. Za športnike je bilo vreme zelo neugodno.

Tekme v smuku so bile zelo ostre. Zmagovalec na lanski smučarski tekmi in prejemnik prehodnega pokala Selan Hans iz Št. Ilja je imel hudega konkurenta Hansa Schmieda iz Bistrice v Rožu. Schmied je Selana prekosil s tremi sekundami in tako postal zmagovalec in si priboril prehodni pokal.

Rezultati:

Juniorji: 1. Hans Schmied, ATUS Bistrica v R., 3:00,6,2. Filip Mack, ATUS Bistrica v R. 3-38,5, 3. Hans Kulnig, ASKÖ Bilčovs 3:40,4, 4. Albert Kvančnik, Slov. smuč. društvo Bilčovs 3:41,0, 5. Rudi Beguš, Slov smuč. društvo Bilčovs 3: 50,0, 6. Kvančnik Toni, Slov. smuč. društvo Bilčovs 3:59,5, 8. Ogris Karl, Slov. smuč. društvo Bilčovs 4:07,5, 10. Rudi Pak, Slov. smuč društvo Bilčovs 4:15,5.

Člani: 1. Hans Selan, SVE Št. Ilj 3:03,6, 2. Schupmann, SV Vetrinj 3:28,4, 3. Mihi Krušič, Slov. smuč društvo Bilčovs 3:29,7, 7. Folti Kropivnik.Slov smuč. društvo Bilčovs 4:00,7.

Mladina I: 1. Scharnagl Rudolf, SVE Št. Ilj 3:37,6, 2. Dušnik Robert, ASKÖ Vrba 4:00,0, 3. Kropivnik Josef, ATUS Bistrica v R. 4:00,5.

Mladina II: Hanzi Krušič, ASKÖ Bilčovs 3:39,1, 2. Heinrich Ramusch, SVE Št. Ilj 3:43,2, 3. Peter Struger, Slov. smuč. društvo Bilčovs 3:45,2.

Tekme v skokih:

Šolarji: 1. Sigfrid Kvančnik, gost, 14,5 in 15 m, 2. Rudolf Krušič, Slov. smuč. društvo Bilčovs, 12,5 in 14 m, 3. Konrad Zettel, SVE Št. Ilj, 11,5 in12 m.

Mladina I: 1. Johan Schelander, ASKÖ Bilčovs, 17 in 17 m, 2. Mihi Gabriel, Slov smuč društvo Št. Janž v R., 15,5 in 16 m, 3. Folti Miškulnik, Slov. smuč. društvo Bilčovs, 15 in 15 m.

Mladina II: 1. Pavl Schaunig, ASKÖ Bilčovs, 16,5 in 17,5 m, 2. Albert Lesjak, Slov. smuč. društvo Bilčovs, 17. in 16 m, 3. Hanzi Schelander, Slov. smuč. društvo Bilčovs, 16 in 16,5 m, 4. Peter Struger, Slov. smuč. društvo Bilčovs, 16,5 in 15,5 m, 5. Hanzi Weiss, Slov. smuč. društvo Št. Janž v R., 15,5 in 15,5 m, 6. Joško Einspieler, Slov. smuč. društvo Bilčovs, 12 in 12 m.

Veleslalom pri Himmelbergu

Minulo nedeljo je v Lassen pri Himmelbergu priredilo tamošnje športno društvo veleslalom na 2 km dolgi progi z višinsko razliko 350 m in z 32 vratci. Kljub slabemu vremenu se je tekem udeležilo 85 tekmovalcev, med njimi tudi član Slovenske fizkulturne zveze Hanzi Incko iz Rut pri Št. Janžu v Rožu. Zmago je odnesel Herndl iz Radentheina, ki je prevozil omenjeno progo s časom 1:54,2. Hanzi Incko, ki zaradi svoje službe ni mogel pred tekmo prevoziti proge, da bi jo spoznal, je pokazal, da je izvrstno zastopal slovenske koroške smučarje s tem, da je zasedel 8. mesto s časom 2:23,0. Organizacija prireditve pod vodstvom dr. Embacherja in Kleeweina je bila zelo dobra in hvalevredna.

Veliko zanimanje za tujski promet

Deželni tujskoprometni urad sporoča, da je prejel že dozdaj številna vprašanja posameznikov in skupinskih potnikov, ki se zanimajo za koroška tujsko-prometna letovišča. Tujsko-prometni urad poziva vse prizadete v tujsko-prometnih krajih naj nemudoma pošljejo krajevne in stanovanjske prospekte za informacije. Podjetniki v tujsko-prometnih krajih so naprošeni, da s prospekti čimprej ustrežejo.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Sobota, 20. februar:

8.45 Športni obzornik — 11.00 Veder dopoldne — 15.15 Kulturno zrcalo tedna — 15.30 Iz vseh dolin zveni — 16.15 Pester konec tedna — 17.10 Šlagerji — 17.40 Philipsrevija — 20.00 Športna poročila — 20.05 Sestanek v dur in molu — 22.30 Plesna glasba.

Nedelja, 21. februar:

7.20 S pesmijo pozdravljamo in voščimo — 18.10 Kmečka oddaja — 10.00 Maša — 14.45 Pozdrav zate — 16.15 Otroška oddaja — 17.30 Šport in glasba — 18.30 Udar na udar — 20.05 Emil in detektivi.

Ponedeljek, 22. februar:

10.45 Iz ženskega sveta — 11.00 Šolska oddaja — 14.30 Slov. poročila in objave. Iz tehnike in znanosti — 20.00 Specielno za vas! — 20.30 Literatura v ponedeljek — 22.15 Smem predstaviti?

Torek, 23. februar:

11.00 Šolska oddaja — 11.20 Pozdrav za mesto in deželo — 14.30 Slov. poročila in objave. Zdravniški vedež: Ljudje kot poskusni kunci — 15.30 Za ženo in družino — 18.30 Po dolinah in planinah naša pesem se glasi — 20.00 Šlagerji, ki jih vsak rad sliši — 20.15 Zvok in dim — 21.00 Želje, ki jih radi izpolnimo.

Sreda, 24. februar:

10.45 Iz ženskega sveta — 14.30 Slov. poročila in objave. Za ženo in družino — 20.00 Opera.

Četrtek, 25. februar:

10.45 Veder dopoldne — 11.20 Pozdrav za mesto in deželo — 14.30 Slov. poročila in objave. Za mladino — 15.30 Dobro zabavo! — 18.45 Kmečka oddaja — 20.00 Igra plesni orkester Wilhelm Dumka — 20.30 Nemški humor.

Petek, 26. februar:

10.45 Za dom — 11.00 Šolska oddaja — 14.30 Slov. poročila in objave. Za naše male poslušalce — 16.30 Za naša dekleta in fante — 18.45 Kmečka oddaja — 19.15 Zgrabi srečo! — 20.00 Koroške pesmi.

RADIO LJUBLJANA

Sobota, 20. februar:

13.00 Nove knjige — 13.45 Jezikovni pogovori — 15.30 Za pionirje — 20.00 Pisan sobotni večer.

Nedelja, 21. februar:

11.00 Od pravljice do pravljice — 13.00 Oddaja za kmetovalce in za žene — 13.25 Želeli ste — poslušajte! — 15.10 Veseli zvoki — 17.00 Ljudsko-prosvetni obzornik — 18.20 Za prijeten nedeljski večer.

Ponedeljek, 22. februar:

13.00 Za pionirje — 13.50 Kulturni pregled — 15.30 Šolska ura za nižjo stopnjo — 18.25 Jezikovni pogovori — 18.40 Umetne in narodne pesmi — 20.00 Radijska univerza.

Torek, 23. februar:

11.00 Šolska ura za nižjo in višjo stopnjo — 13.00 Modni kotiček — 15.30 Športni tednik — 18.30 Iz bojev naših narodov — 20.00 Okno v svet.

Sreda, 24. februar:

13.00 Z obiskov pri pionirjih — 14.20 Kulturni pregled — 17.10 Pisan spored slovenskih narodnih pesmi — 17.50 Zdravstveni nasveti — 20.00 Radijska igra.

Četrtek, 25. februar:

13.50 Športno predavanje — 14.00 V pesmi in plesu po Jugoslaviji — 16.00 Želeli ste — poslušajte! — 17.10 Od melodije do melodije — 17.30 Oddaja za žene — 20.10 Pester spored zabavne in plesne glasbe.

Petek, 26. februar:

13.15 Za dobro voljo... — 17.50 Urednikova beležnica in pionirska pošta — 18.30 Kulturni pregled — 18.45 Igra trio Dorko Škoberne — 20.00 Tedenski-zunanje-politični pregled — 20.15 Večerni koncert.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 16-24. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov Klagenfurt, 2, Postschließfach 17.